

Sağlıkta memnuniyet azaldı

Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı sağlık sisteminden memnuniyetin giderek azaldığını gösterdi. 2018 yılında yüzde 70,4 olan sağlık sisteminden memnuniyet oranı 2019 yılında yüzde 67,1'e düştü. 3))

hekim postası

hekimlerin gücü, hekimlerle güçlü

Mart Nisan Mayıs 2021 Sayı: 105

Pandemi ile mücadele ederken dengeli beslenemiyorlar

Sağlık meslek örgütlerinin Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde çalışan sağlık emekçileri ile yaptığı anket, hastane yemekhanelerinin genel durumunu gözler önüne sererken sağlık emekçilerinin hastane koşullarında yeterli ve dengeli beslenemediklerini ortaya çıkardı. 2))

Hak Mücadelesine Adanmış Bir Yaşam

Türkiye'de insan hakları ihlalleri denilince ilk akla gelen isimlerden olan Dr. Metin Bakkalçı önce TTB, sonrasında Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nda (TİHV) uzun yıllardır bıkmadan, usanmadan sürdürdüğü mücadeleyi Hekim Postası için anlattı. 6-7))

Covid-19 Bir İşçi Sınıfı Hastalığıdır

Bir halk sağlığı sorunu olan Covid 19 pandemisinin başlamasından bugüne geçen süreçte salgının etkilerinin en sarsıcı şekilde görüldüğü alanlardan biri de çalışma hayatı oldu. Geçen 1 yılda çalışma hayatında nelerin değiştiğini, işçiler ve emekçilerin süreçten nasıl etkilendiğini İSİG Meclisinden Murat Çakır ile konuştuk. 12-13))

Sağlık politikaları	Güncel	Güncel	Güncel	Arşivden
Şehir Hastaneleri Gerçeği Broşürü Yayımlandı ATO, SES ve Dev Sağlık İş Etlik Şehir Hastanesinin açılması ile Ankara'daki sağlık ortamının nasıl değişeceğini hazırladıkları broşür ile kamuoyuna duyurdu. 8))	Pandemi Tıp Bayramı coşkusuna engel olamadı Ankara Tabip Odası'nın her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiği ve artık gelenekselleşen 14 Mart Tıp Bayramı etkinlikleri bu yıl pandemi koşullarına uyum sağlanarak yapıldı. 10))	Ankara'nın Perihan Ablası Dr. Ayşe Uğurlu, Ankara'nın Perihan Ablası, Perihan Pulat'ı anlattı. 14))	Dr. Nevzat Eren Ulusal Halk Sağlığı Sempozyumu düzenlendi 'Aşılama' ana başlığı ile gerçekleştirilen sempozyum Ankara Tabip Odası'nın youtube kanalından canlı yayınlandı. 15))	ATO Arşivinden 1 Mayıs 1977'de şehit olan Leyla Altıparmak yılın hemşiresi seçildi. 15))

güncel

Pandemi ile mücadele ederken dengeli beslenemiyorlar

Sağlık meslek örgütlerinin Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde çalışan sağlık emekçileri ile yaptığı anket, hastane yemekhanelerinin genel durumunu gözler önüne sererken sağlık emekçilerinin hastane koşullarında yeterli ve dengeli beslenemediklerini ortaya çıkardı.

Hekim Postası

ATO, Dev Sağlık-İş ve SES Ankara Şube'nin yaptığı ankete 401 sağlık emekçisi katıldı. Anket sonuçları pandemi ile mücadele eden sağlık emekçilerinin hastane koşullarında yeterli ve dengeli beslenemediklerini ortaya çıkardı. Ankete katılan sağlık emekçilerinin yüzde 96'sı pandemi döneminde çıkan menünün vücut direncini korumak için yeterli olmadığını söyledi. Sağlık emekçilerinin yüzde 97'si bu dönemde ek besin takviyesi sağlanmadığını, yüzde 89'u da dengeli ve yeterli beslenme düzeyine dikkat edilmediğini ifade etti. Pandemi döneminde çıkan yemekleri değerlendiren sağlık emekçilerinin yüzde 69'u yemek sunumunu kötü olarak değerlendirdi.

Yemek çeşitliliğinin yeterli olmadığını düşünüyorlar

Anket sonuçları yemek hizmetlerinin sağlık emekçilerin beklentilerinin ne kadar uzağında olduğunu gösterdi. Ankete katılan 401 sağlık emekçisi içinde porsiyonların doyurucu olduğunu düşünenlerin oranı

yüzde 14'ken yemek çeşitliliğinin yeterli olduğunu ifade edenlerin oranı sadece yüzde 3.

Sağlık emekçileri sıklıkla aynı menünün çıktığını ve bu sorunun yıllardır devam ettiğini bildirdiler.

401 sağlık emekçisinin sadece yüzde 31'i her çalışma gününde hastanede yemek yediğini kaydetti. Sağlık emekçilerinin yüzde 13'ü hiçbir zaman hastane yemeği yiyemediğini söyledi. Yemeği beğendiğinde yiyenlerin oranı ise yüzde 32.

Kapasite yetersiz, yemekler lezzetsiz

Anketi yanıtlayan çalışanların yüzde 92'si yemekhanelerin fiziki kapasitesini yeterli bulamazken, yüzde 47'si yemekhane ortamı ve kullanılan malzemelerin temizliğini, yüzde 51'i de yemek sıcaklığını kötü olarak değerlendirdi.

Çalışanlarla yapılan birebir görüşmelerde alınan cevaplara göre ankete katılanların yüzde 81'i yemeklerin lezzetini kötü olarak değerlendirdi.

Yemekhane koşullarının uygun olmayışından ötürü çalışanların yüzde 50'si yemeğini çoğunlukla evden getirmek

zorunda kaldığını belirtti. Ankete katılan sağlık emekçilerinin yüzde 52'si ise dönem dönem dışardan yemek istediğini söyledi.

Hastane yöneticileri sorunu çözmek için uğraşmıyor

Anketten elde edilen sonuçlar sağlık emekçileri ile hastane yöneticilerinin soruna bakış açılarının farklı olduğunu gösterdi. Sağlık emekçilerinin yüzde 93'ü hastane yöneticilerinin yemekhanelerin durumunu düzeltmek için uğraşmadığını düşünüyor. Soruna neden çözüm üretilmediği konusunda ankete katılanların yüzde 86'sı yönetiminin yemekhanelerin durumunu sorun olarak görmemesi, yüzde 80'i sağlık emekçilerine değer verilmemesi, yüzde 39'u üniversitelerin yaşadığı ekonomik sorunlar, yüzde 29'u ise Kamu İhale Kanununa ilişkin sözleşme şartları nedeniyle cevaplarını verdi.

Memnuniyet düzeylerini 1 ile 5 arası puanlamaları istenen sağlık emekçilerinin yüzde 67'si memnuniyet düzeyini 1 olarak değerlendirdi.

Anket sonuçları üzerine sağlık meslek örgütleri "İş Yerlerinde Sağlık Hakkı: Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkımız Pandemide de Yaşamsal Talebimizdir" başlık bir açıklama yaptı.

Açıklamada "Sağlık emekçilerinin mali ve özlük hakları ihlal edilip emekleri sömürülürken bir taraftan hastane yönetimi/idarecilerinin hastanelerin ekonomik darlıktan çıkış yolu olarak yemeklerden tasarruf etme eğiliminde olmaları ya da eksiklikler ve taleplere karşı duyarsız kalmaları sağlık emekçilerini değersizleştirme ve yok sayma eğilimini ortaya koymaktadır." ifadelerine yer verildi.

Artan iş yükü ve azalan dinlenme saatleri nedeniyle pandemi koşullarında sağlık emekçilerinin bağışıklık düzeylerinin düştüğüne işaret edilen açıklamada bu dönemde yeterli ve dengeli beslenmenin sağlık emekçileri için hayati önem taşıdığı belirtildi.

Anket sonuçlarının aslında diğer üniversite ve kamu hastanelerinde de yaşandığı kaydedilen açıklamada uzun yıllardır yaşanan sorunun çözümüne yönelik sağlık emekçilerinin de söyleyecek sözü, tavır alacak gücü bulunduğu vurgulandı.

Hekim Postası

Sahibi:
Ankara Tabip Odası
adına
Dr. Ali Karakoç
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Dr. Ali Karakoç

Editör:
Sibel Durak
Haberler:
Sibel Durak
Kansu Yıldırım

Yayın Kurulu:

Dr. Arif Müezzinoğlu, Dr. Ayşe Uğurlu,
Dr. Ebru Basa, Dr. Gülgün Kıran,
Dr. Gülseren Çeliksöz, Dr. Haydar Can Dokuyan,
Dr. Laleş Tunç, Dr. Mine Önal,
Dr. Muharrem Baytemür, Dr. Nur Canoğlu,
Dr. Serdar Koç, Dr. Ümit Yaşar Öztoprak,
Dr. Vedat Bulut, Dr. Zafer Çelik

Haber, yorum ve yazılarınızı ato@ato.org.tr adresine gönderebilirsiniz. Ankara Tabip Odası Basın Yayın Komisyonu ürünüdür. Ayda bir yayınlanır. ATO üyelerine ücretsiz gönderilir.

Yayın İdare Merkezi:
Ankara Tabip Odası
Mithatpaşa Cad.
No: 62/18 Kızılay
ANKARA
www.ato.org.tr
Tel : (312) 418 87 00
Faks : (312) 418 77 94

Yayımlayan:
Ankara Tabip Odası
Yayının Türü:
Yerel, süreli
Yayının Şekli:
Aylık Türkçe
Yıl: 2021, Sayı: 105

Baskı öncesi hazırlık:
GEO Tanıtım ve Reklam
Turgut Reis Caddesi
47/6 06570
Maltepe /Ankara
Tel : (0532) 664 08 98
geotanim@gmail.com

Sağlıkta memnuniyet azaldı

Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı, sağlık sisteminden memnuniyetin giderek azaldığını gösterdi.

Hekim Postası

Sağlık Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan yıllık son iki yıldır gecikmeli olarak kamuoyuyla paylaşılıyor. 2020 yılı istatistiği henüz yayımlanmadı. Nisan ayında gün-cellemesi yapılarak kamuoyuna duyurulan 2019 Sağlık İstatistiği Yıllığında ise dikkat çekici başlıklar yer alıyor. Yıllıkta yer alan bilgilere göre mevcut iktidarın varlığının zeminlerinden biri olan sağlık sistemindeki yıldızlar dökülmeye başladı. 2017'de yüzde 71,7, 2018 'de yüzde 70,4 olan sağlık sisteminden memnuniyet oranı 2019 yılında yüzde 67,1'e düşerken 2018'de yüzde 15,1 olan memnun olmayanların oranı yüzde 16,9'a çıkmış durumda.

Hekim sayısında sonda müracaat sayısında başta

100 bin kişiye düşen hekim, eczacı, dişhekim, ebe ve hemşire sayılarının dünya genelindeki karşılaştırmasına göre Türkiye, bir önceki yıla benzer şekilde son sıralarda kaldı. 193 hekim ve 306 ebe-hemşire sayısı ile son sırada yer alan Türkiye, 41 eczacı ile sondan ikinci, 40 dişhekim ile sondan üçüncü oldu. Buna rağmen hekime müracaat sayısı bakımından Güney Kore, Japonya, Slovakya, Macaristan, Almanya ve Litvanya'dan sonra ilk sıralarda geliyor. 2018 yılında 9,5 olan kişi başı hekime müracaat sayısı 2019 yılında 9,8 oldu.

Görüntüleme hizmetlerinde yine ilk sırada

Yıllığa göre Türkiye radyolojik görüntüleme hizmetleri bakımından yine dünyada birinci sırada. Uluslararası karşılaştırmada Türkiye 1000 kişiye düşen 195 MR görüntüleme sayısı, MR cihazı başına düşen 17 bin 955 görüntüleme ve BT cihazı başına düşen 15 bin 994 görüntüleme sayısı ile ilk sırada yer aldı. Sezaryan doğumlarda da Türkiye yüzde 54,4 ile birinciliği kaptırmadı.

ato'dan

Covid-19 ile Mücadele mi? Kapatma mı?

Küresel çapta süren Covid-19 pandemisi kontrol altına alın(m)ıyor. Son kırk elli yıldır dünyanın büyük çoğunluğunda uygulanan sağlık politikaları sonucunda sağlık hakkı ve sağlık hizmetlerine erişim hak olmaktan çıkarıldı. Yerel ve merkezi yönetimler tarafından kamusal olarak sunulan sağlık hizmeti, piyasaya açılarak kar ve birikim alanına dönüştürüldü. 2003 yılından itibaren AKP iktidarı tarafından IMF ve Dünya Bankası'nın programı olan sağlık reformu ülkemizde "Sağlıkta Dönüşüm Programı" ile uygulamaya konuldu. Sağlık hizmetleri özelleştirildi, kamu özel ortaklığı ile sağlık kuruluşları sermaye yönetimine devredildi. Bu politikaların uygulandığı başta ABD, AB gibi ülkeler olmak üzere ülkemizde de koruyucu sağlık hizmetleri yok edildi, sağlık hizmeti tedavi ve bakım hizmetlerine sıkıştırılarak kar ve rant elde edilmektedir.

Tüm bunların sonucunda; Covid-19 sürecinin başlarında AB ülkelerinde enfekte bireylerin görüntülerinin etik dışı olarak kamuoyuna sunulan hali ve bugünlerde ise sağcı, popülist otoriter iktidarlar tarafından yönetilen başta Brezilya ve Hindistan gibi ülkelerde olmak üzere salgın tam bir kırıma dönüşmüş durumda. Salgınla mücadelenin temel yöntemi olan koruyucu sağlık hizmetlerinin yok edildiği ülkelerde önlenmesi mümkün olan ölümler önlenemekte; yoksul, yaşlı, kronik hastalıklı, göçmen sığınmacı ve emekçilerin ölümü sosyal cinayete dönüştürülmüş durumdadır.

Salgın Türkiye'de de ilk günden itibaren yönetil(e)miyor. Aslında her alanda devam eden yönetememe krizi sağlık alanında da devam ediyor. Tüm uyarılarımıza rağmen salgının yayılma hızı gösterdiği, toplumsal hareketliliğin yoğun olduğu; mahalle, sokak, mal ve hizmet üretim alanlarında etkili filyasyon çalışması, tanı ve tarama testleri yapılmıyor. Salgın yataklı tedavi kurumlarında karşılanmaya devam ediliyor. Bunun sonucunda da rutin ve acil sağlık hizmetlerinin verilemediği, Covid-19 tanısı alan hastalara sağlık hizmeti vermekte yetersiz kalındığı, ülkenin sağlık altyapısının yetersiz kaldığı dönemlerde yine ve yeniden "kapanma/kapatılma" yöntemleri uygulanıyor.

29 Nisan tarihinde Cumhurbaşkanlığı kabinesi tarafından alınan karar sonrasında İçişleri Bakanlığı genelgesiyle uygulamaya konulan "kapan-

ma/kapatılma"nın amacını Cumhurbaşkanı Erdoğan "Vaka sayılarımızı süratle 5 binin altına indirmeliyiz. Aksi takdirde, turizmden ticarete ve eğitime kadar her alanda ağır bir faturayla karşı karşıya gelmemiz kaçınılmaz" sözleriyle kamuoyuna duyurmuştur. Bu sözleriyle; 5 milyon 50 binin üstünde enfekte olan insan ve 43 bin 589 kişinin ölümünün kıymeti harbiyesinin olmadığını, işsiz kalan milyonlar, derin yoksulluk yaşayan on binler ve hayata tutunabilmek için zorunlu ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan ya da intihar eden küçük esnaf ve diğer yurttaşların önemi olmadığını açıkça ifade ederek gerçek niyetini gözler önüne sermiştir.

Evet, "kapanma/kapatılma" amacını net olarak açıklayanlar gereğini de yaptılar; DİSK-AR'ın çalışmasında belirttiği gibi emekçilerin yüzde 17'si dışındaki tüm emekçiler haftanın en az 5 günü, genellikle 6 günü üretim alanlarına kapatılmıştı. Bu emekçiler 1 Mayıs Dünya Emek, Dayanışma ve Mücadele gününde kamusal alanda "bayramlarını" kutlamak istediklerinde bu alanlar kendilerine kapatılmıştı. Diğer yandan "kapanma/kapatılma" döneminde toplumun diğer kesiminin hak ve özgürlükleri kısıtlandı, açlığa ve yoksulluğa mahkum edildiler. Sosyal, ekonomik ve psikolojik durumları göz ardı edildi. Kapanma/kapatılma toplum üzerinde bir baskı ve kontrol aracı olarak kullanılmaktadır.

Bir meslek örgütü olarak öncelik risk gruplarına verilmek üzere herkese ayırmsız, eşit, ücretsiz, etkili ve güvenilir aşı talebimizi uzun süredir kamuoyuna duyurmaya çalışıyor ve her fırsata talepte bulunuyoruz. Ancak kamuoyuna duyurma konusunda çok başarılı olduğumuz söylenemez. Malum ya; ulusal basının yüzde 90'dan fazlası, toplum sağlığını savunan ve uygulanmakta olan sağlık politikalarına eleştirel bakan sağlık meslek ve emek örgütlerini görmemezlikten ve duymazlıktan gelmektedir. Neyse ki Cumhurbaşkanlığı kabinesi üyesi Dışişleri Bakanının basında yer alan ifadeleri imdadımıza yetişti! Yurtdışından gelen her yabancı misafirin temas etme olasılığı olan Türkiye Cumhuriyeti yurttaşını aşılayacaklarını söyleyerek ne kadar da misafirperver olduklarını itiraf etti, alın size yaygın aşılama! Risk gruplarının önceliği mi? Kimin umurunda. Yukarıda ifade ettiğim gibi çoook misafirperver olduklarını açıklamışlardı!

Neyse kinayeyi bir tarafa bırakmakta fayda var.

Siyasi otorite anti demokratik, kapitalist olmayan ve insan hayatı ve yaşamını görmezden gelen tutumuyla salgını bastırmak için daha önce de uyguladığı (Nisan-Mayıs 2020) bir yöntemi tekrar uygulamaya soktu. Sanırım farklı bir sonuç bekliyorlar. Bu uygulama kısa süreliğine etkili olacaktır. Ancak, akıldan ve bilimsel bilgidan uzak, toplum katılımını ve toplumsal yararı gözetmeyen bu uygulamalar sonucunda sağlık emekçilerinin salgınla daha uzun süre mücadele edecekleri ve bedel ödemeye devam edecekleri anlaşılmaktadır.

Çuvaldızın ucunu biraz da kendimize batıralım. Maalesef son dönemlerde salgın kontrolünde kapanma söylemleri sağlık meslek örgütü yönetici ve aktivistleri tarafından da çokça dillendirildi. Şeyleri isimleriyle söylemeyi çok başaramadık. Gayemiz toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan kesimlerin; emekçilerin, yoksulların sosyo-ekonomik destek olarak zorunlu olmayan alanlardaki mal ve hizmetlerin durdurulması olsa da yüksek sesle "ÇARKLARI DURDURUN" demedik.

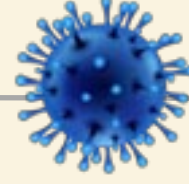
Bu yüzden de siyasi iktidarın "kapanma/kapatılma" uygulamasına toplumsal rıza üretimine destek sağladığımızı düşünüyoruz.

Sonuç itibarıyla etkin filyasyon, yaygın test, uygun ortam ve koşullarda karantina ve izolasyon uygulanması, çalışma alanlarının uygun fiziksel mesafeye göre ayarlanması ve havalandırılması, herkese ücretsiz maske ile ancak korunma sağlanabileceğini siyasi otoriteye hatırlatmaya devam edeceğiz. Yaygın ve hızlı aşılama önünde çok önemli bir engel olan fikri mülkiyet hakkı, "patent" yasasının derhal kaldırılması gereğini bir önceki sayımızda olduğu gibi tekrar vurguluyor, Covid-19 pandemisiyle başarılı mücadelenin ancak küresel çaptaki ortaklaşma ile mümkün olduğunu, etkili, güvenli aşılarla yerel ve küresel çapta hızlı aşılama yapılmasıyla insanlığın güvende olacağını belirtiyoruz.

Covid-19 pandemisi, küresel çapta yaygın olarak uygulanan sosyoekonomik formasyonun neden olduğu bölgesel ve sınıfsal eşitsizlikleri ve ayrımcılığı tüm çıplaklığı ile göz önüne serdi. Yıllardır emekçilerin, ötekilerin, ezilmişlerin ve dışlanmışların yüksek sesle haykırdığı sözümüzü yine Covid-19 salgını bizlere hatırlattı "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz".

Korona Pandemisi Güncesi 5

11 Mart 2021

Pandeminin birinci yılını değerlendirmek için sağlık meslek örgütleri "Yitirdiklerimiz Yüreğimizde Taleplerimiz Dilimizde Mücadeleye Devam Ediyoruz" başlıklı ortak basın açıklaması yaptı. Açıklama öncesinde salgında hayatını kaybeden sağlık emekçileri için saygı duruşunda bulunuldu. Basın açıklamasını okuyan ATO Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ali Karakoç pandeminin birinci yılının ölüm ve tükenmişlikle geçtiğini söyledi.

Halkın ve sağlık emekçilerinin sağlığını korumak için bilim ve aklın yolunu gösterdiklerini ancak siyasi ve ekonomik kaygılarla iktidarın yanlış kararlar almaya devam ettiğini kaydeden Dr. Karakoç "Bu yanlış kararlar ve alınması gerektiği halde alınmayan kararlar nedeniyle binlerce insanımızı, yüzlerce sağlık çalışanımızı kaybettik. Kayıplarımız bugün de devam ediyor. Yorulduk, tükendik, öldük." dedi. Yetkililere seslenen Dr. Karakoç "Ekonomik çıkarları ve siyasi kaygılarınızı değil, halkımızın ve bizlerin sağlığını önceleyin. Salgın

yönetiminde akıllı, bilimi ve işin sahiplerini yani bizleri dinleyin. Önlenebilir her ölümün sorumlusunun aldığınız ya da almadığınız kararlar olduğunu artık görün." sözlerini sarf etti. Basın açıklamasında söz alan TTB Merkez Konseyi Genel Sekreteri Dr. Vedat Bulut da her gün haberleri bugün hangi arkadaşımızı, hangi meslektaşımızı kaybettik endişesi

ile izlediklerini belirterek yaşanan ölümlerden dolayı duydukları üzüntüyü dile getirdi. SES Eş Genel Başkanı Selma Atabey yaptığı konuşmada 1 yıllık süre zarfında sağlık emekçilerinin yaşadığı sorunlar ve toplum sağlığının korunması için alınması gereken tedbirler ile ilgili söylediklerinin yetkililerce dinlenmediğini kaydetti.

25 Mart 2021

Kamu emekçilerinin çalışma hakkı için basın toplantısı düzenlendi

KESK Ankara Şubeler Platformu, DİSK İç Anadolu Bölge Temsilciliği, TMMOB-Ankara İ.K.K, Ankara Tabip Odası ve ASMMMO tarafından ihraç edilen kamu emekçilerinin çalışma hakkı için ortak basın toplantısı yapıldı. Toplantıda işsizliğe, yoksulluğa, hukuksuz ihraçlara ve pandemi sürecinde Kod 29 ile işten çıkarmalara dikkat çekildi.

Korona Pandemisi Güncesi 5

13 Nisan 2021

Korona Günlerinde Hastane Fotoröportajı düzenlendi

ATO Kültür Sanat Komisyonu, Korona Günlerinde Hastane Fotoröportajı ile hekimlerle buluştu. Etkinlikte Dr. Kemal Hızıl'in pandemi sürecinde çektiği fotoğraflar aracılığıyla bir yılın nasıl geçtiği hatırlatılmış oldu. Moderatörlüğünü ATO Yönetim

Kurulu Üyesi Dr. Ümit Yaşar Öztoprak'ın yaptığı etkinlikte Dr. Hızıl, fotoğraf çekmek için sıkıntılı zamanlar olarak tarif ettiği pandemi sürecinde çalıştığı hastanede yaşananları belgelemek için yola çıktığını anlatarak sunumuna başladı. Dr. Hızıl 3 bölüme ayırdığı sunumunda pandeminin ilk gününden bugüne yaşananları aktardı.

22 Nisan 2021

Maske usulsüzlükleri hakkında suç duyurusunda bulunuldu

Kimi firmalar tarafından üretilen koruyucu tıbbi maskelerin kaliteli olanlarının yurtdışına satıldığı, kalitesiz olanlarının ise DMO'ya teslim edildiği ve öncelikle kamunun kullanımına sunulan bu maskelerin sağlık çalışanlarına ve

halka dağıtıldığının ortaya çıkması üzerine ATO, suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusunda uygun kalite ve nitelikte olmayan maskelerin kullanılmasının hiç maske kullanmamaktan daha fazla risk oluşturduğu aktarılırken bu maskelerin dağıtıldığı sağlık çalışanlarının bulaş riskine karşı korumasız bırakıldığı vurgulandı.

ATO, suç duyurusunda söz konusu uygun kalite ve nitelikte olmayan maskelerin üretimi ve DMO'ya hibesinden ve her durumda halka dağıtımından sorumlu olanlar hakkında gerekli soruşturmanın başlatılmasını, soruşturma sürecinde atılı suçları işlediği tespit edilecek kişiler hakkında kamu davası açılmasını ve cezalandırılmalarını talep etti.

28 Nisan 2021

29 Nisan-17 Mayıs tarihleri arasında uygulanacağı duyurulan "tam kapanma" konusunda ATO'da bir basın açıklaması düzenlendi. Açıklamaya Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu üyeleri Dr. Ayşe Uğurlu, Dr. Ümit Yaşar Öztoprak ve Dr. Laleş Tunç katıldı. "Salgını epidemiyoloji bilimine uygun olarak yönetin! Hayata İzin Verin" başlıklı

açıklamayı okuyan Dr. Ümit Yaşar Öztoprak pandemi önlemlerinin bilimsellikten uzak olduğunu belirterek topluma yeni sorumluluklar bindirildiğini ve zorlu yaptırımlar uygulandığını vurguladı. Dr. Öztoprak tüm çalışanları ve esnafı kapsayan mali destek olmadan alınan her kısıtlama kararının toplumdaki eşitsizliği artıracığını söyledi.

7 Mayıs 2021

Tehdit ve hakaret içerikli paylaşımlar hakkında suç duyurusunda bulunuldu

Pandemi sürecinde halkı bilgilendirme amaçlı açıklamalarda bulunan biliminsanı hekimlere yönelik tehdit

ve hakaret içerikli paylaşımları hekime yönelik şiddet olayı olarak değerlendiren ATO konuyu yargıya taşıdı. ATO, kimlikleri soruşturma sürecinde

tespit edilecek şüpheli ya da şüphelilerin, kamu görevlisi sağlık meslek mensuplarına yönelik tehdit, hakaret, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve halkı kanunlara

uymamaya tahrik suçlarından yargılanıp cezalandırılmalarını talep etti. ATO'nun suç duyurusu üzerine konu ile ilgili soruşturma başlatıldı.

güncel

Hak Mücadelesine Adanmış Bir Yaşam

Dr. Metin Bakkalcı Türkiye’de insan hakları ihlalleri denilince ilk akla gelen isimlerden. Bu mücadeleyi önce TTB’de sonrasında Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nda (TİHV) uzun yıllardır bıkmadan, usanmadan sürdürüyor. İnsan hakları mücadelesi iğneyle kuyu yazmak gibidir. Zordur, meşakkatlidir. Bedel ödetir. Dr. Metin Bakkalcı da 12 Eylül 1980 döneminde bu bedeli ödeyenlerden. Dr. Metin Bakkalcı bu uzun yolda yaşadıklarını Hekim Postası ile paylaştı.

Dr. Ayşe Uğurlu
Sibel Durak

Çocukluk ve gençlik yıllarınızdan başlayarak sizi daha yakından tanıyabilir miyiz? Dönüp geriye baktığınızda nasıl günlerdi?

Metin Bakkalcı: Öncelikle içinde yer almaktan onur duyduğum meslek örgütünün böyle bir çalışmasından olağanüstü memnuniyet duyduğumu belirtmek istiyorum. Kendini tanıma ihtiyacı duymayan bir arkadaşım ama yine de sorduğunuz için yanıtlayayım: 1956 yılında Eskişehir’de doğdum. İmkanları, koşulları, zorlukları birbirinden çok farklı olduğu için dönemleri karşılaştırmak kolay değil. Böyle bir karşılaştırma yapmadan o dönem için kendi adıma şanslı bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirdiğimi söyleyebilirim. Şanslıydım sevgi dolu bir ailede büyüdüm. Şanslıydım bir mahalle ortamında büyüdüm.

Mahalle kültürü ile büyümenin yaşantınıza ne gibi katkıları ne oldu?

M.B.: Mahalle ortamında büyümenin ne kadar zenginleştirici olduğunu o gün de bugün de hep hissederim. Dayanışma dediğimiz şeyin adı konmadan en naif haliyle yaşanabildiği ortam demektir mahalle benim için. Herkesin birbirini tanımasının verdiği güven ile gündelik hayat sürer. Güvenlik duygusuna dair bir kaygı ve korkunun olmadığı, öyle bir kavramın ortada dolaşmadığı bir yerdir mahalle. Mahallede

oyun oynadığımız arkadaşlarımızla gittik ilkokula. Derslerimizi birlikte yaptık, acılarımızı, sevinçlerimizi birlikte yaşamaya olanağı bulduk. Kolektif hayatın nüveleriydi deyim yerindeyse. Bugünden bakınca tahrip olmuş o toplumsal yaşamın temel zeminini teşkil ediyordu bunlar aynı zamanda.

Eskişehir’de Maarif Koleji’nde yatılı okuduğunuz yıllar dünyada ve Türkiye’de ses getiren toplumsal hareketlerin etkilerinin hissedildiği yıllardı. Siz bunlardan nasıl pay aldınız?

M.B.: Benim kuşağımın ortaokul süreçlerine denk gelen o yıllar 68 kuşağının öncülüğünde dünyada büyük bir heyecanın, değişim ve dönüşümün yaşandığı yıllardı. Çocuktum olamı biteni değerlendirebilecek noktada değildim ama o kuşağın esintileri dinlediğimiz müziklerden, okuduğumuz kitaplardan geliyordu. Arada abilerimiz, ablalarımızla ettiğimiz sohbetlerden geliyordu. O ortamın esintileri ile ben ve pek çok arkadaşım özgür, eşit, adil, barış içinde yaşama denen o fikriyatı aslında 68 kuşağının esintileriyle tanıma imkanı bulduk. Kendi aramızda insanca yaşanabilir bir dünyanın nasıl olması gerektiğini tartışıyorduk.

Orta sondayken bu sefer 12 Mart 1971’de bir tür askeri muhtıra denilen ancak faşist bir anlayışın hakim kılınmaya çalışıldığına tanık olduk. Tüm bunları sindirecek, değerlendirecek bir olgunluk düzeyinde o zamanlar değildim elbet. An-

cak Deniz, Hüseyin, Yusuf, Mahir ve arkadaşlarının... O gencecik insanların yeni ve adil bir hayat doğrultusunda kendi yaşamlarını verebilmeleri bende iz bırakan olaylardır.

“**Neden sorusuna yanıt aramakla geçti öğrencilik yıllarım**”

Tıp fakültesi yıllarına değinmek gerekirse neler anlatırsınız?

M.B.: 1974’te Hacettepe Tıp Fakültesine başladım. Maddi kazanç elde etme ya da gelecek kaygısı ile verilmiş bir karar değildi. O dönemde esas olarak geleceği güvenceye almak için meslek seçimi yapılmazdı. Güvencesizlik duygusunun zihinlerde bile dolaşmadığı bir ortamdı. Bu bakımdan da şanslıydık. Heyecan duyduğum bir alan olduğu için hekim olmak adına adım attım. Daha ilk yıllarda bir şeyler fark etmeye başladım: Okula silahlı, öğrenci olup olmadığı belli olmayan üniversite dışından birtakım insanlar geliyordu. Ve öğrencilerin bir kısmı da gayet doğal olarak bu silahlı kişilere “siz ne yapıyorsunuz” derler, fakültedeki öğrenim sürecinin sürmesi, üni-

versitelerin bu silahlı kişilere bırakılmaması için gerekli çabayı gösterirlerdi. Ben de o siz ne yapıyorsunuz diyenlerin arasında buldum kendimi, orada hissettim. Çünkü bu yapılan akıl dışı kabul edilemez bir şeydi. Mesele ilk olarak bir can güvenliği meselesiydi. İkinci olarak ben oraya okumak için gitmişim bütün arkadaşlarım gibi benim için de öğrenim özgürlüğü meselesiydi. Benim için bir eşikti bu.

Fakülteden neden uzaklaştırıldınız?

M.B.: Hacettepe Tıp Fakültesi Öğrenci Derneğimiz vardı arkadaşlarımızın aday göstermesi ile birkaç dönem derneğimizin başkanlığını üstlendim, ayrıca yapılan seçimde yine arkadaşlarımızın aday göstermesi ile öğrenci temsilcisi oldum. İdare, seçimi iptal edince buna karşı çıkan eylemlerimiz oldu. Bunun sonucunda birkaç arkadaşımın beraber okuldan uzaklaştırıldık. O zaman anladım ki bir şey yapıyorsunuz çok haklısınız ama çok saçma ve anlamsız gerekçelerle bir baskıyla karşılaşıyorsunuz. Neden sorusuna yanıt aramakla geçti öğrencilik yıllarım. Bu sayede yeniden öğrenmeye başladım. Ve söyleyebilirim ki bu dönemde borçluluk duygusunu

yaşayan bir arkadaşımızın. Eli silahlı bu insanlar yanımızda arkadaşlarımızı öldürdü. Sahici bir şeydi, oyun değildi. Rastlantı sonucu hayatta kalanlar, yaşamını yitiren arkadaşlarımız için tabii ki derin bir borçluluk duyduk, duyuyoruz.

“**Verilen çabalara hürmetsizlik etmemek kaydıyla, yetememiştik o güzelim insanlara...**”

Üniversite yıllarınız ülkenin de en karanlık dönemine denk geliyor. Yaşanılanları değerlendirme fırsatınız oluyor muydu?

M.B.: Ülkede o dönem için özgürlük dilekleri, daha güzel bir ülke dilekleri olanlara karşı “devlet görevlilerinin esas olarak sorumlu olduğu bir süreçte”

“eli silahlı bir takım kişilerin” baskı ve saldırıları yaşıyordu. Ben bu ülkenin genç bir öğrencisi olarak pek çok arkadaşla birlikte, bir yanı sıra direniş ruhuyla, ama daha önemlisi iyi şeyler yapmak için, daha yaşanabilir bir ülke için organize olma ihtiyacı hissedendim. Bütün bu hedefleri hayata geçirebilmek için örgütlü mücadele içinde yer almaya çalıştım elimden geldiğince. Tabii bu arada 24 Ocak 1980 kararları alındı. Sınıfsal ayrımları derinleştiren, örgütselliği bütünüyle engelleyici, demokratik hayatı boğucu bu kararlar manzumesi gündeme getirildiğinde hepimiz bunun demokratik bir ülkede olamayacağını öngörüyor, bir darbe olasılığını tartışıyor, yazıyor, çiziyorduk. Bunun önlenmesi için telaş duyuyorduk. Bu arada tıp fakültesi öğrencileri olarak işkencede kullanılan yöntemlerin etkileri, sonuçları ve buna karşı bir insan neler yapabilir diye sorular sorup bilimsel araştırma yapmaya başladığımızı da paylaşmak isterim.

Yetemedik, tüm bu yaşananlar kader değildi. 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi yaşandı. Biz gençlik insanları bunu önleyemedik. İsmi bildiğimiz, bilmediğimiz binlerce kişi hayatını kaybetti. Onlara o gün de bugün de kendi adıma borçlu hissedendenim. Verilen çabalara hürmetsizlik etmemek kaydıyla, yetememiştik o güzelim insanlara.

Darbeden kısa bir süre sonra siz de gözaltına alındınız ve sonrasında Mamak Cezaevi günleri başladı.

M.B: Darbeyi nasıl önleriz diye tartışırken ben de gözaltına alınmış oldum. Bir hocamın odasına çağırıldım ve bir anda sağdan soldan eli silahlı insanlar göz bağını bağladılar. Şunu düşünmüştüm: göz bağlamanın, baş eğdirmenin ‘sen bir hiçsin ve senin bütün kaderin elimde’, ‘sen bir insan değilsin’ mesajı veren bir boyutu var. Bir yandan da kendi korkularının da ifadesi. Bugün baktığımda da aynı şeyi görüyorum aslında insanlığa karşı suç işleyenler gerçek anlamda bir zavallılar kümesidir. Gür seslerini yükselterek başlattıkları işkence seanslarında o zavallılıklarını görebilirsiniz.

Gözaltı süreleri 90 güne uzatıldığı için arada cezaevine götürüp getirilerek yaklaşık 3 ay Emniyetin DAL denilen uzun koridorundaki hücrelerde kaldım.

İşkencenin ağırlığı tartışması yapılamaz. İnsanlığa karşı suç biçimine bürünen hallerinin hem tanığı oldum hem yaşamış oldum. Tabii ki benim yaşadıklarım pek çok arkadaşımın yaşadıklarına göre daha azdı. İşkence konusunda neler yapılabileceğine ilişkin bilimsel araştırma yapan Metin olarak onlardan korunma anlamında o kadar becerikli olmadığımı

hissettiğim anlar olduğunu açıklıkla itiraf etmek isterim. DAL’da yanımda tanıdığım tanımadığım insanlar işkence sonucu öldürülmüştü. Dolayısıyla borçlarım artmaya başlıyordu.

Ve Mamak günleri...

M.B: Tutuklandıktan sonra Mamak cezaevine getirilmiş oldum. İşkencenin her türlü oranın da gündelik rutindir. Tabii ki karşılaştırmak amaçlı değil yoksa bir Diyarbakır Cezaevi gerçeği var. İsimleri konuşulmayanlar var. İlk 2,5 yılda 250 bin, zaman içinde 650 bin insandan bahsediyoruz. Benim yaşadıklarım kendi başına sadece bir damladır. O kişilerin yakınları ile birlikte düşünüldüğünde sonuçları itibarıyla bu gerçek anlamda bir halk sağlığı sorunu olarak da nitelendirilebilir. O dönem Mamak’ta, 1984 yılında, o zaman için en uzun sürelilerden 42 günlük bir açlık grevimiz oldu. Kimi taleplerimizin kabul edilmesi üzerine Mamak cezaevindeki açlık grevi can kaybı olmadan sona erdi. O günden sonra 6 metre karelik hücrede 4 kişi değil 2 kişi kalmaya başlamıştık..

5,5 yıla yakın kaldığınız Mamak’tan 1986 başında çıktınız. Fakülteye hemen dönebldiniz mi?

Uzaklaştırma cezalarım nedeniyle okulu uzatmıştım, üni-

versite son sınıfa başlayacakken de Mamak’a girdim. Çıktıktan sonra fakülteye yeniden başlamada bir sorun yaşamadım ancak okul bittikten sonra devam sürdüğü için diplomamı vermediler. Avukatım sevgili Şenal Sarıhan ile açtığımız davayı kazanınca diplomamı verdiler. 1987’de mezun oldum, 1988’de göreve başladım böylece. Bu arada İnsan Hakları Derneği’nin kuruluş sürecinde bulundum.

“**Vakıf, vakıf kurulmadan önce kuruldu diyenlerdenim**”

Peki Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın (TİHV) kuruluşu nasıl gerçekleşti?

M.B: Dernek kurulduktan sonra benim gibi pek çok arkadaş cezaevinden çıkıyordu. Doğal olarak cezaevinde uzun süreli kalmanın yanı sıra farklı düzeyde işkenceye maruz kalmanın yarattığı sağlık sorunlarının onarılmasına yönelik bir telaş gündelik hayatta özellikle sağlıkçılarımızca başlamıştı zaten. Bir yapıya ihtiyaç vardı. Bu nedenle ‘Vakıf kurulmadan önce kuruldu’ diyenlerdenim. Ben o sı-

rular askerdeydim ama arkadaşlarla görüşüyorduk. TTB ve İnsan Hakları Derneği içinde doğrudan işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonunu gerçekleştirecek bağımsız bir kurumun kurulması programlanmaya başlanmıştı. Böylelikle 1990’da vakıf kurulmuş oldu.

Vakfın temel amacı işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonuna katkı sağlamak olmakla birlikte yargısız infazlar, zorla kaybetmeler, yerinden zorla edilmeler gibi ağır ve ciddi insan hakkı ihlallerinin yarattığı toplumsal travmayla baş etme konusunda da programlar geliştirmeye çalıştık. O gün bugündür bu çabamızı sürdürmeye çalışıyoruz.

Geçmişten günümüze hak mücadelesinin içinde yer almış bir isim olarak bundan sonraki süreç ile ilgili değerlendirmelerinizi alabilir miyiz?

M.B: 2005’ten sonra insan hakları ortamındaki tahribat hayli derinleşmeye başladı. Önceki dönemler insan hakları ihlallerinin önlenmesi bir daha tekrarlanmaması için çaba gösteriyorduk. Bugün gelinen noktada, pandemi döneminde salgın yönetiminin bir güvenlik meselesine dönüştürülmesi de dahil olmak üzere, ihlallerin sistematik olmasından öte hak kullanımının bir istisnaya, ihlallerin kurala dönüştüğünü görüyoruz. Esas olarak hak temelli rejimin terk edildiği, değerlerin tahrip edildiği bir ortamdayız. Ancak ifade etmeliyim ki, işkence ve diğer ağır insan hakları ihlalleri insan eliyle gerçekleşen en vahşi şiddet eylemlerinin başında geliyor. Kendini muktedir sananların tüm kötücüllüklerine karşın işkencesiz bir dünyaya ulaşabilmenin son derece mümkün olduğuna inanıyoruz. Zira insan eliyle gerçekleşen bir eylemden bahsediyorsak insan eliyle gerçekleşen her eylem/durum kural olarak önlenir. Bununla da ancak radikal bir dönüşümle insan haklarının kurucu unsur olarak ele alınacağı bir yaklaşımla baş etmek mümkün. Bugün itibarıyla insan haklarının yeniden kurucu unsur olarak ele alacak yaklaşımların telaşında olmak zorundayız.

sağlık politikaları

Nusret Karasu Göğüs Hastalıkları Hastanesi Kapatılamaz

Fiziki yetersizlik gerekçe gösterilerek 1952 yılından itibaren tüberküloz ve akciğer hastalıkları alanında Ankara halkına hizmet veren 70 yatak kapasiteli, mülkiyeti Ankara Verem Savaş Derneği'nde olsa da kamusal karakteriyle öne çıkan Nusret Karasu Göğüs Hastalıkları Hastanesinin kapatılmak istenmesine karşı Türk Tabipleri Birliği ve Ankara Tabip Odası ortak basın açıklaması düzenledi.

Hekim Postası

21 Nisan Çarşamba günü Ankara Tabip Odasında yapılan toplantıya TTB Genel Sekreteri Dr. Vedat Bulut, ATO Genel Sekreteri Dr. Muharrem Baytemür ve ATO Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Ayşe Uğurlu katıldı.

Ortak basın açıklamasını okuyan Dr. Muharrem Baytemür pandeminin tüm sayısal parametrelerinde bugüne kadar görülen en sert yükseliş yaşanırken, Ankara dahil birçok ilde yoğun bakım yatağı bulunmazken, kronik hastalıkların takibinde yaşanan sıkıntılar nedeni ile önümüzdeki süreçlerde bu grup hastalıklarda bir pandemi beklenirken şehir merkezinde kapatılan hastanelere ek olarak alanında bu-

güne kadar verdiği hizmetlerle bilinen bir hastanenin daha kapatılacağını duyurdu.

Kapatılma kararı yeniden düşünülmeli

Dr. Baytemür, 18 Mart 2021 tarihinde yapılan toplantıda, Stop TB Ortaklığı İcra Direktörü Dr. Lucica Ditiu tarafından tüberküloz ile mücadelede elde

edilen etkili kazanımların Covid-19 enfeksiyonu tarafından tersine çevrildiğinin bu durum sebebiyle 2020- 2025 arasında ek 6.3 milyon tüberküloz hastası ve 1.4 milyon tüberküloz kaynaklı ölüm olacağını beyan edildiğini hatırlattı.

Dr. Baytemür pandemi nedeniyle ciddi artış beklenen tüberkülozla mücadelede önemi daha da artacak olan has-

tanenin kapatılma kararının yeniden düşünülmesi gerektiğini kaydetti. Basın açıklamasında söz alan TTB Genel Sekreteri Dr. Vedat Bulut, bölge halkının da taleplerini göz önüne alarak Sağlık Bakanlığı ve Verem Savaş Derneğinin politikalarını gözden geçirip bu hastaneyi yaşatmaları gerektiğini söyledi.

ATO Yönetim Kurulu Üyesi

Dr. Ayşe Uğurlu, Kamu Özel Ortaklığı modeli ile Ankara'da sağlık yükünün önemli bir bölümünü karşılayan kamu hastanelerinin kapatıldığını, Etlik Şehir Hastanesinin açılması ile diğer kamu hastaneleri için kapatılma planları yapıldığını hatırlattı. Dr. Uğurlu pandemi sonrası artması beklenen akciğer ile ilgili hastalıklarda Nusret Karasu Hastanesinin önemli bir görev üstlenebileceğini belirterek Sağlık Bakanlığından hastanenin kapatılmaması ve burada çalışan sağlık personeline haklarının yeniden verilmesi yönünde çaba göstermelerini beklediklerini söyledi. Dr. Uğurlu TTB ve ATO'nun sürecin takipçisi olduğunu sözlerine ekledi.

Şehir Hastaneleri Gerçeği Sağlık Hakkı Ablukası

Ankara Tabip Odası, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası ve Dev Sağlık İş, Etlik Şehir Hastanesinin açılması ile Ankara'daki sağlık ortamının nasıl değişeceğini hazırladıkları Şehir Hastaneleri Gerçeği; Sağlık Hakkı Ablukası broşürü ile kamuoyuna duyurdu.

Hekim Postası

Dr. Ata Soyer'in 2010 yılında şehir hastaneleri ile fabrika düzeni biçiminde yeni bir sağlık düzeni tesis edildiğine dair öngörüsünün 11 yıl sonra gerçekleştiğini belirten sağlık meslek örgütleri hazırladıkları broşür ile bu yeni düzenin sağlık emekçileri ve halk için yaratacağı kayıpları anlattı.

Yeni düzenin sağlık emekçileri için çalışan sayısının azalması, iş yükünün artması, mesailerin uzaması, angaryanın artması, bütünsel sağlık hizmetlerinin temel alanlarının taşeronlara devredilmesi, güvencesiz iş, performans ve döner sermayelerin ödenmemesi, mesleki özerkliğin kaybedilmesi, idari mobing, çalışanların elektronik ve bilgi sistemleri ile denetim altına alınması, yönetim karmaşası, işten eve

ulaşma sürelerinin uzaması, çalışanlar için dinlenme ve sosyalleşme olanaklarının yaratılmaması, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin olmaması, örgütlenme özgürlüğünün baskı altına alınması anlamı taşıdığı belirtildi.

Diğer yandan halk açısından bu düzen, sağlık hizmetine ulaşmada engeller, devasa hastaneler içinde vatandaşın görünmez kılınması, ek katkı payları, artan sağlık harcamaları nedeniyle artan vergiler, sağlığın piyasalaşması ve ücretli hale gelmesi, koruyucu sağlık hizmetlerine aktarılan kaynağın azalması, kamu kaynaklarının israfı olarak değerlendirildi.

2002 yılında 47 olan kamu hastanesi sayısı bugün 36'ya düştü. Broşürde, Etlik Şehir Hastanesinin hayata geçme-

siyle semt poliklinikleri ile birlikte 23 sağlık tesisinin daha gözden çıkarılacağını duyuruldu.

Sağlık meslek örgütleri bu süreçte kapatılması planlanan

Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesinin mevcut yatak, muayene, acil muayene, sağlık emekçisi ve hasta sayıları ile yatak doluluk oranları üzerinden bu hastanelerin kapatılmasının sağlık ortamında yaratacağı sorunları aktardılar.

Ankara'da 2002 yılında toplam 11 bin 496 olan kamu yatak sayısı 2021 yılında 11 bin 481'e düşerken buna karşın 2002 yılında 685 olan özel sağ-

lık kuruluşu yatak sayısı 3 bin 473'e yükseldi. Yine 2002 yılından bugüne özel sağlık kuruluşları ayaktan başvuru payını yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkardı. Sağlık meslek örgütleri bu durumun kapatılan kamu hastanelerinin yarattığı boşluğu özel sağlık kurumları ile doldurulması anlamına geldiğini belirtti.

Sağlık meslek örgütleri Sayıştay Raporlarına yansıyan şehir hastanelerinin yol açtığı kamu zararını da yeniden gündeme getirirken bir Kamu Özel Ortaklığı olan şehir hastanelerinin kamusal sağlık hizmetinin niteliğini azaltacağı, sağlık ve sosyal hizmet emekçilerine güvencesiz, sendikası, ucuz çalışma koşulları dayatacağı, taşeronlaşma sürecini yaygınlaştıracağı, nitelikli sağlık hizmetine erişimi zorlaştıracağını kamuoyuyla paylaştı.

14 Mart'ta Acil Taleplerimiz

Sağlık Bakanlığında istedikleri randevuya olumlu yanıt alamayan sağlık emek meslek örgütleri taleplerini Bakanlık önünde düzenledikleri basın açıklaması ile haykırdılar.

Hekim Postası

14 Mart Tıp Bayramı nedeniyle sağlık meslek örgütleri illerde Sağlık Müdürlüklerine, Ankara'da ise Sağlık Bakanlığına yapılacak ziyaret ile taleplerini iletceklerini duyurmuşlardı. Ancak Sağlık Bakanlığı bu isteğe bir yanıt verince sağlık meslek örgütleri 15 Mart 2021 Pazartesi günü Bakanlık önünde bir araya geldi.

Ankara'da kapalı alanlarda gerçekleştirilecek kongrelere izin verilirken sağlık emekçilerinin açık alanda yapacağı basın açıklaması için polisle uzun süre müzakerede bulunulması gerekti. 14 Mart Tıp Bayramı dolayısıyla polis, açıklamanın açık alanda ve kişi kısıtlaması ile yapılmasına müsaade etti. TTB Merkez Konseyi Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı, geçmiş yıllarda 14 Mart dolayısıyla Sağlık Bakanlarının meslek örgütünü ziyaret ettiklerini hatırlatarak Sağlık Bakanının randevu vermemesini eleştirdi.

Sağlık meslek örgütleri, Sağlık Bakanlığında yapılacak ziyaret ile taleplerine yanıt gelmeyince 15 Mart 2021 Pazartesi günü Bakanlık önünde bir araya geldi.

Sağlık meslek örgütleri adına ortak açıklamayı TTB Merkez Konseyi Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı okudu. Dr. Fincancı sağlık çalışanlarının uzun yıllar boyunca yaşadığı sorunların Covid-19 pandemisi ile katlanarak arttığını belirtti. Pandemi sürecinde sağlıkta dönüşüm programına kurban edilen koruyucu sağlık hizmetlerinin öneminin net bir şekilde görüldüğünü belirten Dr. Fincancı sözlerini "Hastalıklar ve salgınlar ile uğraşmak yerine bunların önlenmesine yönelik çalışmaların daha ucuz olduğunu, tüm toplum için elzem olduğunu, fakat sermaye için kar getirmediğinden tedavi edici çalışmalara yönelim olduğunu hep birlikte anladık. Bu nedenle halkın ve alanda örgütlü sağlık emek ve meslek örgütlerinin, hizmetlerin planlanmasından, üretilmesine ve sunulmasına kadar tüm karar alma süreçlerinde etkin olarak yer aldığı yeni bir sağlık ve sosyal hizmet politikasına ihtiyaç vardır." diye sürdürdü.

14 Talebimiz

- Covid-19 meslek hastalığıdır, önerdiğimiz yasa kabul edilsin.
- Toplumsal sağlık için güçlü ve etkin birinci basamak sağlık örgütlenmesi sağlansın.
- Şiddetsiz bir sağlık ortamında çalışabilmek için yeni ve etkili "Sağlıkta Şiddet Yasası" çıkarılsın, mobing ve baskılar son bulsun.
- 3600/7200 ek gösterge sağlansın.
- Emekliliğimize yansıyacak temel ücret ile ekonomik ve özlük haklarımız iyileştirilsin.

Performans, ek ödeme değil, yoksulluk sınırı üzerinde, emekliliğe yansıyan temel ücret verilsin.

- Özgür ve bilimsel çalışma ortamı için meslek örgütleri üzerindeki baskılara son verilsin.

- Liyakatsiz atamalara, tip sözleşme dayatmalarına, tıp ve sağlık bilimleri eğitimlerini niteliksizleştirilen, alt yapısı uygun olmayan tıp fakültelerinin, eczacılık fakültelerinin, diş hekimliği fakültelerinin,

hemşirelik fakültelerinin, Sağlık Bilimleri Üniversitesi fakültelerinin ve sağlık meslek yüksekokullarının açılmasına son verilsin.

- Sağlık hizmeti için ödediğimiz vergiler yeter. Katkı katılım payları ve ilave ücretler kaldırılınsın.

- Haklarında kesinleşmiş yargı kararı bulunmayan ihraç sağlık ve sosyal hizmet emekçileri derhal göreve başlatılsın.

- Özel hastanelere verilen her türlü teşvik kaldırılmalıdır. Özel hastaneler ile SGK

anlaşma yapmamalıdır. Özel hastanelere aktarılan teşvik ve bütçe kamu sağlık kurumlarına aktarılmalıdır.

- Kamu sağlık kurumları daha demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kamu sağlık kurumlarında idareci belirlenmeleri kriterlere uyanlar arasında o kurumlarda çalışan kişilerce seçim yöntemi ile olmalıdır.

- Sağlık ve sosyal hizmetlerin planlanmasından sunulmasına kadar emekçiler örgütleri

aracılığıyla, halk da merkezde siyasi partiler, yerelerde ise yerel yönetimler, muhtarlıklar, örgütlü yapılar ve siyasi partiler eliyle süreçlere dahil olsun.

- OECD ortalamasında kadrolu güvenceli personel istihdamı yapılsın.

- Sağlık hizmetleri ağır ve tehlikeli işler kapsamında olduğundan, fiili hizmet süresi yıllık 90 gün üzerinden tam olarak ödenmeli ve sağlık hizmetlerinde çalışan tüm emekçilere ayrımsız olarak uygulanmalıdır.

güncel

Pandeminin gölgesi Tıp Bayramı coşkusuna engel olmadı

Ankara Tabip Odası'nın her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiği ve artık gelenekselleşen 14 Mart Tıp Bayramı etkinlikleri bu yıl pandemi koşullarına uyum sağlanarak yapıldı.

Hekim Postası

Ankara Tabip Odası 14 Mart Tıp Haftası etkinlikleri "Hekimlerin Sergisi" açılışı ve "Hayatını Kaybeden Sağlık Çalışanlarına Saygı" Plaket Töreni ile başladı.

ATO'nun hekimlerin ürettiği eserleri görünür kılmak amacıyla düzenlediği sergide bu yıl 65 hekimin resim, fotoğraf, heykel, seramik, çini, ahşap eserleri yer aldı. Ayrıca kitap yazarı olan hekimler de imza etkinliği düzenledi.

Etkinliği unutulmaz kılan; pandemiyle mücadele sırasında hayatını kaybeden sağlık çalışanları oldu. Kaybettiğimiz 370 sağlık çalışanının fotoğrafları hazırlanan mozaikte yer aldı. Ankara'da bulunan sağlık çalışanlarının yakınları etkinliğe davet edilerek, anılarına saygı adına düzenlenen plaketleri Ankaralı hekimler nezdinde Ankara Tabip Odası tarafından takdim edildi.

Ankara Tabip Odası Genel Sekreteri Dr. Muharrem Baytemür açılış konuşmasına pandemiyle mücadele sırasında kaybettiklerimiz için saygı duruşu daveti ile başladı. ATO Başkanı Dr. Ali Karakoç'un pandemi nöbetinde olduğu için etkinliğe katılamadığını belirten

ATO'nun hekimlerin ürettiği eserleri görünür kılmak amacıyla düzenlediği sergide bu yıl 65 hekimin resim, fotoğraf, heykel, seramik, çini, ahşap eserleri yer aldı.

Dr. Baytemür, Başkanın teşekkür ve başsağlığı mesajını da ilettiler. Sergiye katkı veren hekimlere teşekkür eden Dr. Baytemür her sene Hekimlerin Sergisine büyük emek veren ancak geçen yıl hayatını kaybeden Dr. Mehmet Emin Özer'i de şükranla andı.

Düzenlenen törenle pandemi nedeniyle hayatını kaybeden sağlık çalışanlarının yakınlarına plaketleri takdim edildi.

112 Acil Serviste görev yapan Mustafa Tekin'in eşi Fadi-

me Tekin plaketini ATO Genel Sekreteri Dr. Muharrem Baytemür'den; KBB Hastalıkları Uzmanı Dr. Salim Akın'ın arka kadeşi Dr. Ruhi Koç plaketini TTB 2018-2020 dönemi Merkez Konseyi Başkanı Dr. Sinan Adıyaman'dan; Ankara Üniversitesi Hastanesi Cebeci Kampüsünde görev yapan Yeter Yılmaz'ın kızı Ayşe Yılmaz plaketini SES Eş Genel Başkanı Hüsnü Yıldırım'dan; Göğüs Hastalıkları Uzmanı Dr. Mehmet Hozikligil'in eşi Mehtap Hozikligil plaketini TTB Merkez Konseyi Genel Sekreteri Dr. Vedat Bulut'tan, Şehit Sait Ertürk Devlet Hastanesi personeli Ahmet Ecevit'in oğlu Süleyman Ecevit plaketini ATO Yönetim Kurulu üyesi Dr. Ayşe Uğurlu'dan; Dişhekimleri Seyfi Gür'ün baldızı Sevim Yaşar plaketini Dişhekimleri Odası Genel Sekreteri Gamze Gül'den; Göz Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı Dr. Erol Turaçlı'nın kızı Özge Turaçlı plaketini Oftalmoloji Derneği Başkanı Dr. İzzet Can'dan; Sanatoryum Hastanesi personeli Hasan Ercan'ın plaketini kızı 2016-2018 Dönemi ATO Yönetim Kurulu Genel Sekreteri Dr. Mine

Önal'dan; Göz Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı Dr. Nejdet Gökçınar'ın oğlu Burak Gökçınar plaketini 2018-2020 dönemi ATO Yönetim Kurulu üyesi Dr. Gülgün Kıran'dan aldı.

Ayrıca Hekimlerin Sergisine değerli katkıları olan Dr. Mehmet Emin Özer'in anısına hazırlanan plaket çocukları İdil ve Baran Özer'e 2018-2020 dönemi ATO Yönetim Kurulu üyesi Dr. Gül Bakır tarafından takdim edildi.

Etkinliğe katılmayan aile-

lere plaketleri ATO tarafından iletildi.

Sergi 14 Mart Tıp Bayramı dolayısıyla 5-15 Mart tarihleri arasında ziyaret edildi.

Tıp Etiği Basın Etiği Paneli Düzenlendi

Ankara Tabip Odası 14 Mart Tıp Haftası etkinlikleri kapsamında 09 Mart 2021 Salı günü "Tıp Etiği Basın Etiği" paneli düzenlendi. Çevrimiçi düzenlenen etkinliğin Moderatörü Ankara Tabip Odası Yönetim Ku-

Hekimlerin Sergisine değerli katkıları olan Dr. Mehmet Emin Özer'in anısına hazırlanan plaket çocukları İdil ve Baran Özer'e takdim edildi.

ANKARA TABİP ODASI
14 MART ETKİNLİKLERİ
TIP ETİĞİ & BASIN ETİĞİ

Çevrim İçi Söyleşi
Moderatör: Dr. Umit Yaşar Öztoprak
ATO Yönetim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar:
Prof. Dr. Serap Şahinoğlu Kuş
(Tıp Tarihi ve Etik ABD Öğretim Üyesi
ATO Onur Kurulu üyesi)
Faruk Bildirici (Medya Ombudsmanı)

YouTube 09 Mart 2021 Salı/20.00 Meeting ID: 829 3138 1167 ZOOM
Ankara Tabip Odası YouTube kanalından canlı yayınlanacaktır

Faruk Bildirici konuşmasında tıbbın, toplum sağlığını, medyanın da kamu yararını hedeflediğini belirterek gazetecilikte etik ve güven ilişkisinin öneminden bahsetti.

rulu üyesi Dr. Ümit Yaşar Öztoprak, konuşmacıları Tıp Tarihi ve Etik ABD Öğretim Üyesi ve ATO Onur Kurulu üyesi Dr. Serap Şahinoğlu Kuş ve Medya Ombudsmanı Faruk Bildirici oldu.

Dr. Serap Şahinoğlu pandemi sürecinde medyada sağlık ve tıp etiği başlığı altında 'medyada sağlık ve Covid nasıl ele alındı' sorusuna açıklık getirdi. Medya ve tıp etiğinin iç içe geçtiğine de dikkat çeken Dr. Şahinoğlu bu kavramları değerlendirdi.

Faruk Bildirici de konuşmasında tıbbın, toplum sağlığını, medyanın da kamu yararını hedeflediğini belirterek gazetecilikte etik ve güven ilişkisinin öneminden bahsetti. Gazetecilikteki tarafsızlık ilkesine de değinen Bildirici bilgiye karşı nesnel ancak temel insani değerleri korumak konusunda taraf olmanın gerekliliğini vurguladı.

14 Mart Tıp Haftasında Anıtkabir Ziyareti Gerçekleştirildi

14 Mart Tıp Haftasında rektörler, dekanlar, öğretim üyeleri, hekimler, Türk Tabipleri Birliği adına Merkez Konseyi Genel Sekreteri Prof. Dr. Vedat Bulut ve Ankara Tabip Odası adına Yönetim Kurulu üyeleri Dr. Gülseren Çeliksöz ve Dr. Haydar Can Dokuyan'ın katılımıyla Anıtkabir ziyareti gerçekleştirildi. Atatürk'ün mozolesine çelenk konulmasının ardından TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nejat Akar ziyarete katılan tüm kurumlar adına Anıtkabir Özel

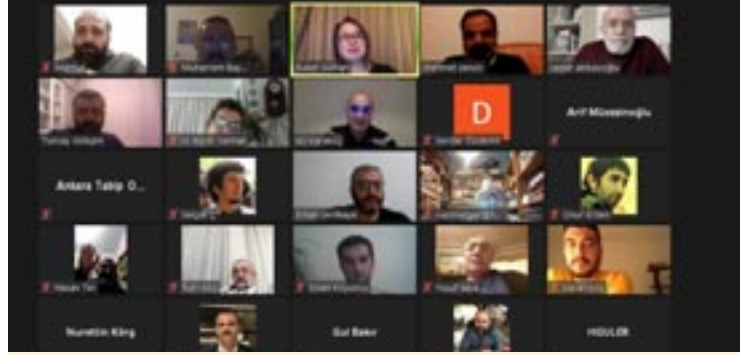
Türk Tabipleri Birliği adına Merkez Konseyi Genel Sekreteri Prof. Dr. Vedat Bulut ve Ankara Tabip Odası adına Yönetim Kurulu üyeleri Dr. Gülseren Çeliksöz ve Dr. Haydar Can Dokuyan'ın katılımıyla Anıtkabir ziyareti gerçekleştirildi.

Defterini imzaladı. TOBB ETÜ'nün ev sahipliğinde düzenlenen resmi tören pandemi koşulları nedeniyle bu yıl çevrim içi yapıldı.

Şehir Hastaneleri Paneli Düzenlendi

"Şehir Hastaneleri" çevrim içi paneli 13 Mart 2021 Cumartesi günü düzenlendi.

Etkinliğin moderatörlüğünü Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Ali Karakoç yürüttü. Gazeteci-Yazar Çiğdem Toker Şehir hastanelerinin kamu özel ortaklığı ve 2019 yılı Kasım ayından itibaren değiştirilen yeni finansman modelini, Mersin Tabip Odası Yönetim Kurulu üyesi olan ve aynı zamanda Mersin Şehir Hastanesi'nde görev yapan Dr. Jini Güneş ise sağlık çalışanlarının yaşadıkları sorunları aktardı.

Türkiye'de açıklanan ilk Covid-19 vakasından bugüne işyeri hekimleri ve işçilerin yaşadığı süreç 'Pandemi ve İşçi Sağlığı' başlıklı sunumda ele alındı.

Pandeminin İşçi Sağlığı Üzerindeki Etkileri Ele Alındı

Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının açıklandığı 15 Mart 2020'den bugüne geçen bir yıllık zaman zarfında işyeri hekimleri ve işçilerin yaşadığı süreç Ankara Tabip Odası İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Komisyonunun 16 Mart 2021 tarihinde düzenlediği 'Pandemi ve İşçi Sağlığı' başlıklı sunumda ele alındı.

ATO İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Komisyonu Başkanı Dr. Buket Gülhan'ın moderatörlüğünü yaptığı etkinliğe Halk Sağlığı Uzmanı Dr. Mehmet Zencir ve İşyeri Hekimi Dr. Tuncay Gökçen konuşmacı olarak katıldı.

Dr. Mehmet Zencir sunumunda pandeminin işçi sağlığı üzerindeki genel etkilerini anlattı. Dr. Zencir, tüm iş kazalarının ve meslek hastalıkları-

nın önlenabilir nitelikte olgular olduğunu dolayısıyla varlıklarının gerekli önlemlerin alınmadığı anlamına geldiğini söyledi. Dr. Zencir, işçi sağlığında tehlikeyi merkeze alan bir strateji izlenmesi gerektiğini kaydetti.

Dr. Tuncay Gökçen konuşmasına son 20 yılda yaşanan salgınların ortaya çıkış ve yayılış sürecinin sınıfsal ve ekonomik olduğunu görmeden sorunun çözümüne ulaşmanın kolay olmayacağını belirterek başladı. Covid-19 salgınının bir tesadüf olmadığını belirten Dr. Gökçen endüstriyel üretimin artışı, tarım topraklarının azalması, köylülerin yaşamlarını idame ettirebilmek için yaban hayatına girmesi, köyden kente geçişin hızlanması gibi unsurların salgının ortaya çıkışı ve yayılımına sebep olduğunu kaydetti. İşyeri hekimi olarak sahadan edindiği gözlemleri paylaşan Dr. Gökçen salgının başından itibaren alınan önlemleri değerlendirerek esas sorunun üretimin devam etmesi olduğunu, üretim alanlarında önlemlerin uygulanmadığını kaydetti. Sunum katılımcılardan gelen soruların cevaplanması ile son buldu.

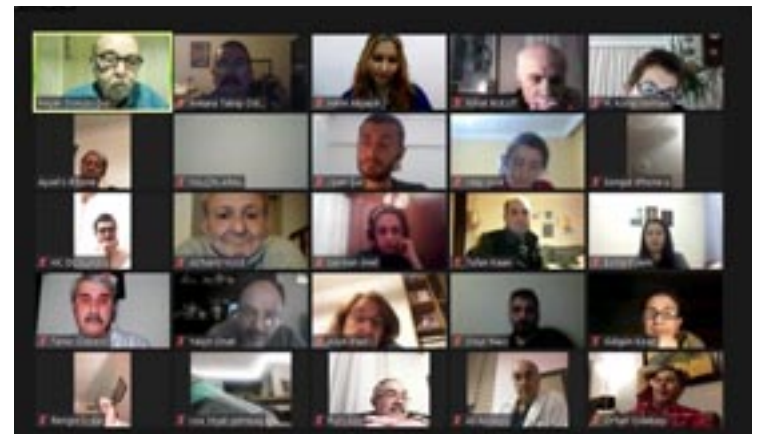
Fidanlar ve Çınarlar Çevrim İçi Buluştu

14 Mart Tıp haftası kapsamında yapılan "Fidanlar ve Çınarlar" Buluşması çevrimiçi etkinliği 15 Mart 2021 Pazartesi günü düzenlendi.

1988-1990 ATO Yönetim Kurulu üyesi Dr. Aysel Ülker, 1990-1994 ATO Yönetim Kurulu üyesi Dr. Sabri Dokuzoğuz ve Türk Tabipleri Birliği Tıp Öğrenci Komisyonu üyesi üyesi Helin Akyazılı'nın katkılarıyla farklı zamanlarda tıp fakültesinde öğrencilik ve hekimlik deneyimlerinin paylaşıldığı tarihi bir sohbet niteliğinde oldukça renkli konuşmalarla gerçekleştirildi.

13 Mart 2021 Cumartesi günü düzenlenen etkinliğin moderatörlüğünü Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Ali Karakoç yürüttü.

"Fidanlar ve Çınarlar" Buluşması çevrimiçi etkinliği 15 Mart 2021 Pazartesi günü düzenlendi.

işçi sağlığı

Covid-19 Bir İşçi Sınıfı Hastalığıdır

Bir halk sağlığı sorunu olan Covid 19 pandemisinin başlamasından bugüne geçen süreçte salgının etkilerinin en sarsıcı şekilde görüldüğü alanlardan biri de çalışma hayatı oldu.

Üretimin durmasının yaratacağı ekonomik kriz kaygısı salgınla mücadelede alınacak radikal tedbirlere engel olurken salgının en ağır seyrettiği günlerde bile çalışanlar sağlık mı iş mi ikilemini yaşamak zorunda bırakıldı.

Tüm bu tablo içinde pandeminin başlamasının üzerinden geçen 1 yılda çalışma hayatında nelerin değiştiğini, işçiler ve emekçilerin süreçten nasıl etkilendiğini İSİG Meclisinden Murat Çakır ile konuştuk.

Sibel Durak

Pandemi sürecinde iş cinayetlerinde geçen yıllara göre bir azalma var mı? Covid-19'un iş cinayetlerindeki oranı nedir?

Murat Çakır: 2020 yılında İSİG Meclisi olarak tespit edebildiğimiz kadarıyla en az 2427 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Ölümün 741'i ise Covid-19 kaynaklı. 2019 yılı ile karşılaştığımız zaman (Covid-19'u dışında bırakınca) neredeyse iş cinayetlerinin sayısı ve nedenleri aynı durumda: Yine tarım, inşaat ve taşımacılık işkolları en fazla ölümün meydana geldiği işkolları. Yine trafik/servis kazası, ezilme/göçük, yüksekte düşme ve kalp krizi en başta gelen nedenler. Yine 70'e yakın çocuk, 100'ü aşkın göçmen ve 120 kadın ölümü var. Yine iş cinayetleri sanayi şehirlerinde yoğunlaşmış...

Ancak Covid-19 nedenli ölümleri ekleyince Türkiye tarihinin sağlık emekçileri merkezli en büyük 'işçikırımı'nın yaşandığını görüyoruz. Tespit edebildiğimiz 741 Covid-19 nedenli ölümün 302'si sağlık işkolunda. Takiben en çok belediye, eğitim, büro, fabrika (tekstil-metal), özel güvenlik ve taşımacılık işçileri hayatlarını kaybetti. İşçilerin çok farklı kesimlerinden olan ölümler, tüm işyerlerinde salgına karşı sağlık-güvenlik önlemlerinin alınmadığının veya

yetersiz alındığının bir göstergesidir. Yani fiziksel mesafeyi imkânsız kılan üretim-hizmet alanları, beslenme ve ulaşımda iç içelik, dört saatte veya nemlenince-kirlenince maske değişiminin olmaması, düzenli test yapılmaması gibi birçok akla gelen sorunlar yumağı. Tabii, tespit edemediğimiz 'faal' işçi ölümlerini ve işçilerin ailelerini, emeklileri de ekleyince ölümlerin yüzde 95'inin işçi sınıfı bileşeni olduğunu görebiliyoruz. Yani Covid-19 bir işçi sınıfı hastalığıdır.

“Aşağıda ölüm var, yukarıda açlık. Aşağıdaki ölüm olasılık, yukarıdaki açlık kesin”

Geçirdiğimiz 1 yıllık sürece dönüp baktığımızda işçilerin çalışma koşullarında ne gibi değişimler yaşandı.

Salgınla beraber işçiler farklı koşullarda çalışmaya sürüklendi ve buna göre talepler şekillendi. Etkilenme düzeylerini dikkate alarak söylemek gerekir:

- Zorunlu olarak çalışan ve bu sü-

reçten en çok etkilenen sağlık, belediye, kargo, market, gıda, enerji vb. işçilerinin ana talebi işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınması, çalışma saatleri ve ulaşım sorunlarıydı.

- İşsiz kalan veya 1168 TL ücret ile geçinmeye mahkum edilen ticaret, kafe, turizm vb. işçilerinin ana talebi işten atmaların yasaklanması ve ücret desteği.

- Rekabet (tedarik zincirinin devamı) için çalıştırılan metal, lastik, vb. işçilerinin ana talebi çalışmama hakkı ve ücretli-idari izindi.

- Evden çalıştırılan büro çalışanları, öğretmenler vb. işçilerin ana talebi işe çalışma saatlerinin belirsizleştirilmesi, uzun çalışma ve büro giderlerinin eve transferi karşısında boş zaman hakkı ve ek ödemedi.

Bu tasnif ve taleplerin bir kısmı geçerliliğini korusa da salgının ilk dönemi (Mart-Mayıs), ikinci dönemi (Eylül-Aralık) ve üçüncü dönemi (2021 yılı) arasındaki farklılıkların ortaya çıkardığı sonuçlara uygun ayrıntılı bir değerlendirme yapmak gerekiyor. Zira koşullar ve talepler değişebiliyor, içiçe geçebiliyor. Ancak bugün işçi sınıfının karşı karşıya olduğu gerçeği şu şekilde de özetleyebiliriz: Ülkemizde özellikle maden işçisi ailesiyle vedalaşmadan işe çıkamaz. Çünkü çalışma koşulları o kadar kötüdür ki her gün madende ölümle yüz yüzedir. Maden işçilerine bu durum sorulduğunda "Aşağıda ölüm

var, yukarıda açlık. Aşağıdaki ölüm olasılık, yukarıdaki açlık kesin" derler. Salgın koşullarında işçi sınıfının büyük bir çoğunluğu maden işçilerinin gerçeğiyle -her gün ölümle yüz yüze çalışmakla veya işsiz kalmakla- karşı karşıyadır. İşçi sınıfı mücadelesinin güncel pratiği de tam da bu gerçekliğe odaklanmalı...

“İşsizliğin koz olarak kullanıldığı işyerlerinde salgına karşı göstermelik önlemler alınırken üretim baskısı ve kötü çalışma koşulları yoğunlaştırıldı”

Çalışma koşullarını somut örneklerle açabilir miyiz?

M.Ç: Salgın, iktidar ve patronlar tarafından 'fırsat' olarak görüldü. Özellikle salgının ilk günlerinde, üretimin/hizmetin durması veya yavaşlaması bahane edilerek pek çok işçi işten çıkarıldı. Güvencesiz çalışmanın

hakim olduğu konaklama ve inşaat işkolunda yoğunlaşan işten çıkarmaları tekstil, AVM, liman işletmeleri takip etti. Yine kronik rahatsızlığı veya yaşı sebebiyle risk altında bulunan işçiler, ücretsiz izin dayatmasını kabul etmeyen işçiler, işyerinde alınmayan önlemlere itiraz eden ya da ücretli izin talebinde bulunan işçiler ve altı aydan az süredir çalışan işçiler hiçbir hakları verilmeden işten çıkarıldı. Ek olarak, iş akdi fesih edilmese dahi, üretimin/hizmetin durmasından kaynaklı fiili olarak işsiz kalan işçilerin sayısı dikkat çekicidir. Binlerce restoran ve turizm işçisini fiili olarak işsiz bırakan bu durum, geçici ve güvencesiz çalışmanın olduğu bütün sektör ve alanları etkiledi. Özellikle kayıt dışı istihdamın ana kitlesi olan kadın, çocuk ve göçmen işçiler bu süreçte işsiz ve gelirsiz kaldı.

İşsizliğin koz olarak kullanıldığı işyerlerinde ise salgına karşı göstermelik önlemler alınırken üretim baskısı ve kötü çalışma koşulları yoğunlaştırıldı. Bu süreçte işçiler, açlık tehdidiyle çalıştırılırken, başta sağlık çalışanları, kargo emekçileri, market çalışanları olmak üzere pek çok sektörde aşırı ve esnek çalışma dayatıldı. Çalışma süreleri fiilen uzatıldığı gibi, pek çok işyerinde fazla mesai ücreti ödenmedi, işçiler angaryaya zorlandı. İşsizlikle tehdit edilerek uzaktan çalışmanın olduğu yerler de dahil olmak üzere esnek çalışmanın kalıcılığı üzerine adımlar atıldı.

Talep ve iş yükü artan sektör ve alanlarda ise istihdamı artırmak yerine patronların var olan işçilerle sürdürdüğü aşırı/yoğun ve kural dışı çalışma, işçilerin vücut direncini düşürdü, salgına yakalanmaya daha da açık biçime getirdi. Covid-19'a yakalanan işçilerin olduğu işyerlerinin çoğunda, vaka görülmesine rağmen üretim sürdürüldü, işçilerin yaşamı ile oynandı. Pozitif vakaların çıktığı işyerlerinde, karantinaya alınan diğer işçiler herhangi bir test uygulanmadan evlerine gönderildi, karantinadaki işçilere ise çoğunlukla ücretsiz izin kullandırıldı.

Yani devlet ve sermayenin uyguladığı politikalar salgının bedelini işçilere çı-

karmış oldu. Pandemi sürecinde alınması gereken önlemlerin bireysel önlemlere indirildiği ve "evde kal", "sosyal mesafe", "kendi ohalini ilan etme" çağrısı gibi söylemlerin yaşamak için çalışmak zorunda olan ve evde kalamayacak olan milyonlarca işçiye ve ailelerini kapsamadığı bir gerçektir. İşçi sınıfına "şantiyede ol", "fabrikada ol", "markette ol", "tersanede ol" denmeye devam edildi. İşçilerin açlık tehdidiyle zorla çalıştırılması, salgın sürecinin en önemli gasplarından biri oldu. İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan genelge ile ilan edilen sokağa çıkma yasaklarında fabrika ve işyerlerinin büyük bir kısmı yasaktan muaf tutuldu.

Salgın sürecine ayrılan kaynakların nasıl kullanılacağına ilişkin "Ekonomik İstikrar Kalkınma Paketi", yaş sınırlamalı sokağa çıkma yasağı, 20 yaş altına uygulanan sokağa çıkma yasağının işçilerde istisna olması, şehirler arası geçiş yasağında işçilerin istisna tutulması, işçi eylemlerini yasaklayan valilik kararları, işyerinde alınmayan önlemleri deşifre eden sendikacıların gözaltına alınması gibi uygulamalar üretimin her koşulda devam ettirileceği bir politikayı net bir biçimde ortaya koydu. Salgın dönemi, hem üretim ilişkilerinde hem siyasi karar alma süreçlerinde mevcut sınıfsal ayrımı keskinleştirdi ve görünür kıldı...

Salgın sürecinde iktidarın emekçileri korumak için verdiği destekler konusunda neler söyleyebilirsiniz.

M.Ç: Salgın sürecinde milyonlarca emekçi işsiz kaldı, ücretsiz izne çıkarıldı veya enflasyon sonucu alım gücü düştü. Yine sigortasız çalışanlar özellikle kadın, çocuk ve göçmen işçilerin durumu ayrı bir muamma. Bu tablo karşısında Türkiye'de emekçiler neredeyse hiç desteklenmedi diyebiliriz. DİSK-AR'ın konuyla ilgili hazırladığı rapora göre "Zengin ülkeler vatandaşlarına gayri safi yurt içi hasıllarının yüzde 12,7'si düzeyinde nakit harcama ve gelir desteğinde bulunurken, orta gelirli ülkelerde bu oran yüzde 3,6, yoksul ülkelerde yüzde 1,6'dır. Türkiye'de ise yüzde 1,1'dir." Yani Türkiye, Meksika

ve Arnavutluk ile birlikte nakit harcama ve gelir desteğini en az sağlayan üç ülkeden biridir. Nakit destek için bütçeden pay ayrılmayan Türkiye'de yapılan toplam 42,8 milyar TL'lik nakit transferin 35 milyar TL'sinin işsizlik sigortası fonundan karşılanması da ayrı bir tartışma konusudur.

Bu dönemde eğitim, büro, banka, iletişim gibi birçok sektörde evden çalışma yaygınlaştı? Bu gelişmeyi nasıl değerlendirebiliriz?

M.Ç: Evden ya da uzaktan çalışmanın dört yüzyıllık bir tarihi var. İşçi, evinde bir patron için üretim yapardı. Ancak verimliliğin düşüklüğü ve denetimsizliği gerekçeleriyle atölye ve fabrika sistemi belirleyici üretim alanları haline geldi. Ancak son 40 yıldır uygulanan neo-liberal politikalarla beraber (teknolojinin emek üzerindeki denetimi artırması, emeğin vasıfsızlaştırılması vb.) bir güvencesiz çalışma biçimi olarak yeniden yaygınlaşmaya başladı. İşin eve taşınması sadece verimliliği arttırarak emek maliyetini azaltmakla kalmadı; işletmelerin kira, elektrik, yemek, ulaşım, internet gibi giderlerinin de çalışanların üzerine yığılmasını sağladı.

ILO'nun "Covid-19 Ortamında ve Sonrasında Uzaktan Çalışma Uygulama Kılavuzu"na göre pandemi ile beraber hizmet sektörünün önemli bir bölümünde neredeyse zorunlu hale getirilen evden çalışma, Avrupa genelinde neredeyse iki katına yani yüzde 40'lara çıktı. Finlandiya gibi Kuzey Avrupa ülkelerinde ise yüzde 60'a ulaştı. Türkiye'de ise Koç ve Sabancı grupları evden çalışmanın özellikle bankacılık sektöründe önemli bir oranda kalıcı hale getirileceğini açıkladı.

Pandemi süreci ile birlikte evden çalışmanın gördüğümüz bazı sonuçlarına bakarsak: Çalışma saati kavramı kalmadı, bilgisayar ve cep telefonları ile zoom bağlantıları vasıtasıyla sabahın erken saatlerinden gece geç saatlere kadar yayılan ve artı bir ücret alınmayan mesai saatleri oluştu. Elektrik, su gibi temel giderler çalışanların bütçelerinden karşılandı. Kadınların evden

işçi sağlığı

çalışması, ev içi işlerdeki yoğunluklarını daha da artırdı. Evden çalışma ile sosyalleşme ortadan kalktı ve bu dayanışmanın, örgütlenmenin önündeki önemli bir engel olarak belirdi...

“**Boyun eğmekten başka bir yol var: Ölümüne çalışmaya karşı direniş ve dayanışma...**”

Son olarak pandemi ile birlikte işten çıkarmak yasaklandı ancak işverenlerin Kod 29 ile bu yasağı deldiğini görüyoruz. Kod 29 nedir, nasıl işletiliyor, işçiler bu duruma karşı ne yapabilir?

M.Ç: Kod 29'a bağlı olarak bir konuya değinmek istiyorum. İşçi sınıfının karşı karşıya kaldığı saldırılardan birisi de 'ücretsiz izin' uygulaması. Ücretsiz izin ile işçilere aylık 1168 Lira net ücret İşsizlik Fonu'ndan karşılanarak ödenmekte ve bir ay boyunca işçinin bu ücretle geçinmesi beklenmektedir. Yine bu uygulamayla işçilerin kıdem, ihbar tazminatı hakları dondurulmakta ve SGK emeklilik primleri ödenmeyerek daha geç emekli olmaları da dayatılmaktadır. İşten çıkarmaların yasak olduğu salgın sürecinde milyonlarca işçi patronlar tarafından 'ekonomik koşullar' gerekçe gösterilerek ücretsiz izne çıkarıldı. Oysa asıl amaç işçi sınıfının her türlü itirazını engellemeye ve sendikalaşmanın önüne geçilmesine dayalı sermaye politikalarının uygulanmasıdır.

Kod 29 genelde ücretsiz izin uygulamasını takip eden bir işten atma saldırısıdır. İş Kanunu'nun 25/2 Maddesine dayandırılarak Kod 29 ile işten atmak salgın döneminde yaygınlaştırılarak kalıcı hale getirildi. "Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri" gerekçesiyle suçlanan işçiler, SGK'nin kodlamasına göre Kod 29 ile işten çıkarılıp tazminatları verilmiyor. Kod 29'la atılan işçiler adeta fişlenmiş oluyor ve başka işlere girmeleri de neredeyse imkansız hale getiriliyor. Yani, patronlar işçilere uzun ve yoğun çalışma saatleri dayatmakta, hakaret etmekte, örgütlenmesinin önüne her türlü engeli koymakta ve ölümüne çalıştırmaktadır. Karşı çıkan işçileri ise ya ücretsiz izne yollamakta ya da Kod 29 ile işten atmaktadır. Ancak bizim için işsizlik-açlık sopasıyla ölümüne çalışma koşullarına boyun eğmekten başka bir yol var: Ölümüne çalışmaya karşı direniş ve dayanışma...

güncel

Zafer direnen emekçinin olacak!

Emek meslek örgütleri 1 Mayıs Emek ve Dayanışma günü nedeniyle 29 Nisan 2021 günü yaptıkları basın açıklamasında "umut yan yana" diyerek toplumun tüm kesimlerini mücadeleye çağırdılar.

Sakarya Caddesinde yapılmak istenen açıklama polislin engel olması nedeniyle KESK Genel Merkezinin bulunduğu

Selanik Caddesinde yapılabildi. Emekçiler "Boyun eğme AKP'den hesap sor", Fabrikalar, tarlalar, siyasi iktidar her şey emekçinin olacak", "Yaşasın 1 Mayıs", "Zafer direnen emekçinin olacak" sloganları ve alkışlar eşliğinde genel merkez önünde toplandı.

Ortak açıklamayı okuyan Hüseyin Köklü "Yasaklara, bas-

kılara rağmen umudu büyütüyoruz. Her gün 1 Mayıs her yer 1 Mayıs." dedi. Pandemi sürecinde sermayenin ve patronların çıkarlarını korumak için milyonların sağlığının yok sayıldığını hatırlatan Köklü alandan bir kez daha "Çarklar dursun, ölümler bitsin! diye seslendi.

Ata Soyer Ölümünün 8. Yılında Anıldı

Türkiye toplumcu hekim hareketinin öncülerinden, her daim eşitliği, özgürlüğü ve barışı savunan Türk Tabipleri Birliği (TTB) eski Genel Sekreterlerinden Dr. Ata Soyer aramızdan ayrılışının 8. yılında sevgi, saygı ve özlemlerle anıldı.

Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda 19 Mart 2021 günü yapılan anma etkinliğine TTB Genel Sekreteri

Dr. Vedat Bulut, Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Ali Karakoç, Genel Sekreteri Dr. Muharrem Baytemür ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası'nın (SES) yöneticileri katıldı. Etkinlikte mücadele ve çalışma arkadaşları kısa konuşmalarla Dr. Ata Soyer'i anarken; mezarı başına karanfiller bırakıldı.

Ankara'nın Perihan Ablası

Dr. Ayşe Uğurlu ATO Yönetim Kurulu Üyesi

Ankara'daki meslek örgütleri ve sendikaların yakından tanıdığı bir insandı Perihan Pulat. Ne zaman bir eylem olsa evinde hazırladığı o günkü eyleme uygun dövizleri kucaklayıp erkenden gelirdi. Herkesi tanırdı. Herkes onu tanırdı. Başında yazması, kendine has gülümsemesi, otantik kıyafetleri ile dikkat çekerdik. Onun için; eylemin ne ile ilgili olduğunun bir önemi yoktu. 1 Mayıslar, 10 Ekim katliamı, sendika, çevre, iş cinayetleri, KHK'larla işini kaybedenlerin eylemleri olsun nerede haksızlığa uğrayan birileri olsa o hep onların yanındaydı. Eşitlik, özgürlük ve adalet mücadelesi üzerine kurmuştu hayatını.

Vücudu çelimsiz ve güçsüz, iradesi çelikten bu küçük kadını

ilk kez Ankara Tabip Odasının bir genel kurulunda görmüştüm. Seçim hazırlıklarını sahiplenmiş canla başla yardım ediyordu. İlk bakışta insanların dudaklarında müstehzi bir gülümsemeye yol açan hafif kaçık görünümünün altında neşeli, nazik, umutlu ve güçlü bir kadın olduğunu onu tanıdıkça anladık.

Perihan Abla emekli Sayıştay hakimiydi, eşi genç yaşta ağır

bir hastalığa yakalanmış, yıllarca ona bakmıştı. Belki de bu direngenliğinin altında yaşadığı o zor günler yatıyordu. İdeolojik anlamda bir aidiyeti yoktu. Behice Boran'ın yol arkadaşı olduğunu söyler, yakasından rozetini eksik etmezdi.

Telefon kullanmazdı. Ama tüm eylemlerden haberi olurdu.

Toplu taşımada 65 yaş üzeri

ücretsiz kart kullanmazdı. Yurttaşlık bilincinin vücut bulmuş haliydi.

Ruh olarak tüm aşırılıklardan kurtulmuş, belki de hayat mottosunu ezilen, haksızlığa uğrayan insanların omuzdaşı olmak üzerine kurmuş, hatta kendisini adamıştı.

Çok konuşmazdı. Kimseye bilgiçlik taslamazdı. Her şeyi bilen ve çok konuşan insanlarla sarılı dünyamızda hiç kimseye bir şey öğretmeye kalkışmadı.

Yüksel Caddesi eylemlerinin vazgeçilmez elemanıydı.

Eylemlerde polis müdahalesi ile defalarca yerlerde sürüklendi ve gözaltına alındı. Ankara polisi onun direngen bedeni ve ruhundan hep korktu. Bir polislin "Sen daha ölmedin mi!" demesi üzerine "karar verdim 100 yaşına kadar yaşayacağım" dediğini gülerek anlatırdı.

Bir eylemde polis şefinin

"süpürün" talimatına "biz çöp müyüz ki süpürüyorsunuz?" diyecek kadar naif bir insandı.

Perihan Abla'nın en son 1 Mayıs 2018 tarihinde Yüksel Caddesinde Mimarlar Odasının güvenlik kameralarına yansıyan polisler tarafından darp edilip yere fırlatıldığı görüntüleri içimiz yanarak izledik.

Perihan Abla bu olaydan sonra toparlanamadı. Uzunca bir süre tedavi gördü. 2 Mart 2021 tarihinde tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti.

Perihan Abla yaşarken varlığını hissetmediğimiz, ölünce içimizde büyük bir boşluk bırakan insanlardan biriydi. Bundan sonra onun mücadelecisi ruhu hep yanı başımızda olacak. Ankara sokaklarında demokratik mücadelesini sürdüren herkes onu bir şekilde yanında hissedecek.

Güle güle Perihan Abla güle güle. Seni hep hatırlayacağız...

Dr. Nevzat Eren Ulusal Halk Sağlığı Sempozyumu düzenlendi

Halk sağlığı alanının öncü isimlerinden Dr. Nevzat Eren'in anısını yaşatmak için ATO ve TTB Halk Sağlığı Kolu tarafından düzenlenen Dr. Nevzat Eren Ulusal Halk Sağlığı Sempozyumunun 18'incisi 'aşılama' ana başlığı ile gerçekleştirildi. Pandemi koşulları nedeniyle sempozyum 18 Mart 2021 günü Ankara Tabip Odası'nın youtube kanalından canlı yayınlandı.

Hekim Postası

Sempozyumun açılış konuşmasını yapan TTB Merkez Konseyi Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı mesleğin ilk yıllarında sahada sağlık yönetiminin nasıl yapılacağına dair temel adımları Dr. Nevzat Eren'in öncülüğünde öğrenerek uyguladıklarını, bu nedenle kendi kuşağının Dr. Eren'e teşekkür borçlu olduğunu söyledi.

Sempozyumun ilk oturumunun moderatörlüğünü ATO Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ali Karakoç yaptı. "Nevzat Eren Anması" ve "Erzurum'dan Hacettepe'ye Nevzat Hoca" başlıklı konuşmalarda Dr. Nevzat Eren'in kişiliği ve mesleki çalışmalarını Eren ailesi ve çalışma arkadaşı Dr. Ayşe Akın anlattı.

Sempozyumun ikinci oturumu Dr. Bahar Marangoz'un moderatörlüğünde "Türkiye'de Bağışıklama Hizmetleri" başlığı altında yapıldı.

Dr. Pınar Okyay "Türkiye'de aşı üretimi bugün, yarın" başlıklı sunumunda 15. yüzyıldan bugüne dünyada ve yaşadığımız coğrafyada aşının tarihçesini, Türkiye'de aşı çalışmalarında çok önemli bir yeri olan Hıfzısıhha Enstitüsünün kuruluşundan kapatılana kadar yürüttüğü çalışmalarını aktardı.

Dr. Muzaffer Eskiocak da "Türkiye'nin Bağışıklama ile İmtihanı: Aşı Yaşatır" başlıklı sunumunda Türkiye'nin bağışıklama deneyimi ve bugünkü durumunu ele alarak Covid-19 aşısına ulaşmada yaşanan sorunlar ve mevcut durum hakkında bilgi verdi.

TTB Halk Sağlığı Kolu Üyesi Dr. Nasır Nesandır'ın moderatörlüğünü yaptığı üçüncü oturumda ise Dr. Ahmet Soysal "Covid-19 Aşılması; Aşıya Erişimde Eşitsizlikler", Dr. Cem Taylan Erden "Küba'da Aşı ve Biyoteknoloji", Dr. İlker Belek ise aşı üretimi ve aşıya erişimin ekonomi politiği konularında izleyenleri bilgilendirdiler.

ATO Arşivinden

Mayıs 1977- TOB Bülteni

12 Mayıs Dünya Hemşireler Gününde 1 Mayıs'ta Şehit Olan Leyla Altıparmak Yılın Hemşiresi Seçildi

12 Mayıs Dünya Hemşireler Günü nedeniyle bir açıklama yapan TUS-DER Genel Başkanı Hasan Fehmi Mavi, büyük bir çoğunluğu TUS-DER çatısı altında örgütlenen ülkemiz hemşirelerinin sorunlarını dile getirirken, 1 Mayıs'ta şehit olan Ankara Numune Hastanesi hemşirelerinden Leyla Altıparmak'ın TUS-DER tarafından yılın hemşiresi seçildiğini söylemiştir.

TUS-DER Genel Başkanı Hasan Fehmi Mavi'nin açıklaması özetle şöyledir:

Diğer sağlık personeli gibi, grevli toplu sözleşmeli sendikal haklardan yoksun olan hemşireler; grevli toplu sözleşmeli sendikal haklarını almak, sorunlarını çözümlenmek için TUS-DER saflarında toplanmaya başladılar. Büyük bir çoğunluğu derneğimiz üyesi olan ülkemiz hemşireleri 12 Mayıs Dünya Hemşireler Gününde balo değil, şu sorunlarına çözüm istemektedirler.

a) Ülkemiz hemşireleri yaptıkları hizmetin yetkisi ile donatılmadıklarından verimli çalışmalarını açıkça engellenmektedir.

b) Hemşirelerin yetiştirildiği sağlık kolejlerinde ülkemiz gerçekleri ve gereksinmelerine göre eğitim uygulanmadığından hemşireler hizmetlerini istedikleri gibi yürütememektedirler.

c) Çalışan emekçi kadınlar içinde en çok işgüvenliğinden yoksun olanlar hemşirelerdir.

d) Sağlık işyerlerinin birçoğu sağlık yönünden hemşirelerin çalışma koşullarına uygun değildir.

e) Hemşireler çoğu yerde se-

kiz saatten fazla çalışmaktadırlar.

f) Nöbetler genellikle keyfi düzenlenmekte hemşireler mağdur edilmektedir.

g) Hemşirelerin tayin ve nakilleri branşları göz önüne alınmadan yapıldığından hemşire ile diğer sağlık personelinin kolektif çalışması engellenmektedir.

h) Hemşirelerin çocukları için hemen hiçbir sağlık işyerinde kreş ve çocuk emzirme odası yoktur.

i) Hemşireler çalıştıkları kurum ve kuruluşlarda söz ve karar sahibi değildir.

Bu sorunlar çoğaltılabilir. Ülkemiz hemşireleri, sorunlarının çözümlerini; kötü koşullarda az ücretle çalışan, horlanan, ezilen kadınlarımızın sorunlarının çözümünden, sağlık personelinin sorunlarının çözümünden ve emekçi halkımızın sorunlarının çözümünden ayrı görmemektedirler.

Hemşireler ekonomik ve demokratik haklarını almak için

TUS-DER çatısı altında örgütlenmekte ve ileri demokrat bir düzen savaşımında işçi sınıfı saflarında yer almaktadırlar.

Bu amaçla; 1977 yılında savaşı ve sömürsüz bir dünya için yüzlerce hemşire 1 Mayıs İşçi Sınıfının Birlik-Dayanışma-Mücadele gününde 1 Mayıs alanında buluştular. Barış ve özgürlük özlemlerini güçlü sesleri ile haykırdılar. Bu görkemli gösteriden korkan; demokrasi ve insanca özgür bir yaşam düşmanı işbirlikçi tekelci sermayenin istemi üzerine CIA ve onun yerli kardeş örgütünün hazırladığı plan uyarınca ajanlar, faşistler 34 sınıf kardeşimizle birlikte hemşire Leyla Altıparmak'ı şehit ettiler.

Savaşı ve sömürsüz bir dünya insanların sağlık içinde yaşadığı demokratik bir Türkiye için savaşım veren Leyla Altıparmak'ı derneğimiz TUS-DER yılın hemşiresi seçmiştir.

Anısı tüm hemşirelere tüm sağlık personeline ışık tutacaktır.

güncel

Salgını Yönetimi ve Genelgeler

Dinçer Demirkent

Hukukun hayat ile ilişkisi, hayatın bu denli belirlendiği bir kriz yönetimini kamu hukuku tarihimize ilk defa deneyimlediğimizi söyleyebilirim. İstisnai rejimlerin kurulması ve politik krizlerin istisnai önlemlerle, yürütmenin yasa gücünü uygulayacak yetkiler elde ederek karşılanması Türkiye'nin yönetim geleneği bakımından tanıdık olan bir uygulamaydı. Cumhuriyet, kurulduğundan beri olağanüstü önlemler getiren yasalar ya da kararname, olağanüstü mahkemeler, olağanüstü güç kullanımı gibi önlemlere başvurdu. Bunlar hukuku askıya alarak önlemleri uygulayabileceği iddiasına dayanıyordu. Hukuktan beklenen öngörülebilirlik sağlanamazken olağanüstü de olsa mahkemeler, olağanüstü olsa da usulî kimi gerekler hala kağıt üzerinde vardı ve kağıt üzerinde olanın hukuk düzeninde kimi sonuçları olmaktadır. Fakat salgın ile birlikte toplumsal ve bireysel hayatlarımızın bir yandan tamamen hukuk dünyasının içine çekildiği ve bir yandan da hayatlarımızın hukuk tarafından dışlandı, yaşamaya ya da ölüme terk edildiği bir yasadışı dönemin içindeyiz.

Halkın tamamının günlerce cumhurbaşkanı hangi kararları halka açıklayacak (sözle), bu sözler genelgeye nasıl yansiyacak, genelgeye yansıyan düzenlemeler insanların sivil yaşamlarını ve bazen de ölümlerini nasıl belirleyecek sorularının kendi başına yanıtını aradığı böyle bir dönemin en önemli özelliği belirsizlik. Belirsizlik içine atılan, alınan tedbirlerin nedenlerini bilmeden, sonuçlarını öngörebileceği bilgi ve imkanlara sahip olmadan yaşamaya terk ediliyor. Böyle bir ortamda büyüyen çaresizlik, en temel haklarından ve kamu tarafından karşılanması gereken temel ihtiyaçlardan yoksun kalma yurttaşlık ilişkisinin sadece haklara sahip olma hakkı bakımından değil, fiziken de ortadan kalkmasına nedeni oluyor. Onlarca insanın ölüme sürüklendiği bu ortamda yönetim ve yönetimin dayandığı hukuk hem hayatımızın merkezinde yer alıyor hem de hayatlarımızı dışlıyor. Salgın, insanları hayat ve ölüm arasında tutan tıbbi anlamıyla kritik bir durum yaratmışken, krize ilişkin verilen kararlar ve bu kararlara dayanan önlemler hayat ve ölüm arasındaki belirsizliği sivil hayatımıza da taşıyor. Dünyadaki bütün otoriter rejimlerin benzer biçimde kullandığı istisnai araçlar böyle bir ortamda normalleştiriliyor ve uygulama alanı genişletiliyor. Bunun araçlarından biri, salgın döneminde genelgeler yoluyla

toplumsal yaşamın ve siyasal hakların düzenlenmesi. İçki yasağı ya da toplumsal olaylarda polislerin görüntülenmesinin genelgelerle yasaklanması bunun son genelgedeki en belirgin örnekleri.

Türkiye'de 20 Temmuz 2016'da darbe girişiminin ardından ilan edilen olağanüstü hal rejimi iki yıl sürdü. Olağanüstü hal uygulaması, Anayasa'da belirlenen olağanüstü hal rejiminin hukuki sınırlarını ihlal ederek fiili bir uygulamaya dönüştürüldü. Anayasa'da açıkça konan, alınacak önlemlerin olağanüstü halin sebebiyle ilgili olma zorunluluğu, konusuyla uyumlu olma zorunluluğu defalarca OHAL KHK'leri ile ihlal edildi ve yine bu KHK'ler ile anayasa hükümlerini değiştirecek uygulamalara gidildi. Fakat en önemlisi Anayasa Mahkemesi'nin kendi içtihadını değiştirerek olağanüstü halin tamamen denetimsiz, hukuk dışı bir rejim olduğunu kabul etmesi oldu. Böylece Türkiye'de iki yıl süren bir fiili rejim kararnameyle yönetmeyi normalleştirdi. Olağanüstü hal uygulamaları sürerken ülkenin siyasal rejimini dönüştüren kapsamlı bir anayasa değişikliği yapıldı. OHAL KHK'lerinin yasalasmasıyla da geçici olması gereken olağanüstü hal tedbirleri de kalıcılaştı. Milyonlarca yurttaş bu süreklilik içinde olağanüstü hal tedbirlerinin sonucu olarak medeni ölüme terk edildi, kişisel ve siyasal hakları, sosyal hakları süresiz olarak askıya alındı ve damgalanarak hedef haline getirildi. Daha açıkçası fiili rejim istisnai önlemlerini sürekleştirmiş oldu.

Salgın, bu siyasal – hukuksal koşullarda gündemimize girdi. Halkın güvenilir bilgiye en çok ihtiyaç duyduğu anda bilginin güvenilirliğin tek gerçek zemini olabilecek demokratik kamuoyu yok edilmişti. Dolayısıyla, halkın geleceğine ilişkin güvenilir bilgilerden ve güven veren yaklaşımlardan ziyade manipülasyona ve propagandaya yönelik bir veri stratejisi salgın döneminin başat görünümü olarak ortaya çıktı. Salgın başladığından beri vaka sayıları, vakaların bölgeler arasında dağılımı, vefat sayıları gibi demokratik kamuoyu zemini olmadığı için hiçbir denetime tabi olmayan verilerin yarattığı belirsizlik ve güvensizlikle yaşıyoruz. Aşılama ve ilaç tedavileri yönünden de demokratik kamuoyu zemininden yoksunluk bütün denetimleri ortadan kaldırıyor ve belirsizliği katlıyor.

Salgın başladığında, Türkiye'de hukuki düzenin usulî gerekleri tamamen ortadan kaldırılmıştı. Kararname ile ülkenin yönetildiği, yasama yetkilerinin

yürütme tarafından kullanıldığı devletin organları arasındaki fonksiyonel işbölümünün ve erkler ayrılığının yürütme lehine yok edildiği bir sürecin içinde salgının yarattığı toplumsal kriz başladı. İşte genelgeler ile yönetimin zemini de zaten yasadışılaştırılmış bu siyasal ortamda. Fakat Kemal Gözler'in de belirttiği gibi her ne kadar kararname anayasaya aykırı olsalar da şekli olarak normlar hiyerarşisindeki yerleri itibarıyla yürütmenin düzenleme yetkisi içindeydi ve yasa gücündeydi. Basitçe ifade etmek gerekirse eskiden Anayasa'nın 13. Maddesine göre olağan dönemlerde temel hak ve özgürlükleri yalnızca kanunla sınırlayabilirsiniz, karname ile düzenleme yapamazsınız dedikimizde, ya da olağanüstü hal kararname yoluyla anayasada çizilmiş sınırların ötesinde tedbirler alamazsınız dedikimizde hala bir tartışma zeminimiz vardı. Salgın ile başlayan genelge yönetimi (Tolga Şirin buna kanun devletin bile gerisine düştüğümüz göndermesini içerecek biçimde genelge devleti diyor) öyle bir yasadışı ve belirsizlik süreci yaratıyor ki artık hukuk kavramları ile tartışmanın bir zemini de kalmıyor. Hukukun hayatı dışına koyarak kapsadığı bir belirsizlik dönemi ile kastettiğim bu. Bunu üç başlıkta açıklamak mümkün.

İlk olarak genelgenin hukuki statüsü bakımından yapılanın ne olduğunu kısaca söylemek gerek. Genelge anayasada sayılan bir düzenleyici işlem değil. İdare hukuku kitaplarında sirküler, talimatname gibi işlemler adsız idare işlemler içinde sayılıyor. Bunların normlar hiyerarşisindeki yerini dahi belirlemek zor. Örneğin Kemal Gözler bunların normlar hiyerarşisinde bir yeri olmadığını, çünkü bunların bakanlıkların kendi iç işleyişine dair düzenlemelerle sınırlı olması gerektiğini belirtiyor. Bu tartışma bir yana, Gözler'in söylediği gibi idarenin iç işleyişine dönük bir düzenleme ile yurttaşların temel haklarını kısıtlayan önlemlerin alındığı, bunların Resmi Gazete'de yayımlanmadığı, tüm halkın İçişleri Bakanlığı web sitesinden hangi haklarının kısıtlandığını, hayatını hangi koşullara göre sürdüreceğini ya da sürdüremeyeceğini takip ettiği bir belirsizliğin içindeyiz. Olağan dönemde kanun dışında hiçbir yolla sınırlanamayacak haklarımız, genelgelerin konusu ediliyor. Hatta içki yasağı gibi, polisin kötü muamele görüntülerinin alınmaması, yaş ayrımcılığının bariz uygulamaları gibi anayasayı sistematik olarak şekillendiren ilkeleri yok sayan düzenlemeler genelgeler ya da hıfzıssıhha kurulu kararları

ile getiriliyor. Bu düzenlemelerin halka sorumluluk yükleyemeyeceği yönünden zaten hukuksuz olduğunu söylemek bir yana, hiçbir yasal dayanağının olmadığını söylememiz gerekir.

İkinci olarak, belirsizliğin genelgenin hukuki statüsünden kaynaklanan durumu çok aştığını söylemek de gerekir. Örneğin cumhurbaşkanının kararlarının sözlü olarak açıklanması ile genelgenin yayınladığı saat arasında yaşanan hukuki boşlukta polislerin sadece Cumhurbaşkanının sözüne dayanarak yaptırım uyguladığı örnekleri yaşadık. Dolayısıyla karname ve genelgelerle temel hakların sınırlandırılmasının ötesinde Cumhurbaşkanının sözünün kanun yerine geçtiği bir belirsizliğin rejimin yönetim araçlarını ve biçimini göstermesi bakımından kritik olduğunu düşünüyorum.

Üçüncüsü, devletin anayasa ve yasalardan kaynaklanan pozitif yükümlülükleri rejimin yarattığı yasadışı ortamında yasaklamaların çok daha ötesinde hayat üzerinde etki yaratıyor. Örneğin ilgisiz biçimde yasakların dayanağı olarak gösterilen Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun devlete getirdiği yükümlülüklerin hiçbirini yerine getirilmiyor. Devlete salgın nedeniyle tecrit ettiği kişi ve kurumların iadesini sağlamakla yükümlülüğü getiren kanunun gerekleri ya da Anayasanın devlete yüklediği yurttaşların sosyal ve bedensel varlıklarının geliştirilmesi için imkanları yaratmak gibi ilkelerin varlığı genelge düzeninde kaybolmuş durumda.

Sonuç olarak salgın döneminin yarattığı kriz ortamında, rejimin 2016-2018 yılları arasında iki yıl boyunca süren fiili rejimde kullandığı araçları; kendi çıkarları çerçevesinde kullanma, geliştirme, yaygınlaştırma ve toplumsal hayatı bu belirsizlik ve yasadışı ortama sürüklemek imkanlarını sonuna kadar kullandığını söylemek mümkün. Hem salgının yarattığı krizin yönetilmesi bakımından hem de ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal yönleri olan çok boyutlu krizler bakımından istisnai bastırma araçlarının bu kullanımının demokrasi mücadelesine karşı kurulduğu açık. Ancak salgının yarattığı krizin sadece tıbbi değil siyasal ve toplumsal bir kriz olduğu; rejimin bekasına dönük kararlarını uygulayan iktidar ittifakı bakımından olduğu kadar, muhalefet ve geniş toplumsal kesimler için de merkezi bir yerde. Dolayısıyla, demokrasi mücadelesinin araçları ve demokrasi tahayyülünün yeniden oluşturulmasında salgının yarattığı krizin yönetiminin yarattığı baskıcı hafızayı dikkate almak zorundayız.

İstanbul Sözleşmesinden Vazgeçmiyoruz!

Meslektaşımız Dr. Zeynep Öğredici'yi
erkek şiddetine kurban verdik.
Üzgünüz, öfkeliyiz...
Bu şiddetin sona ermesi için
biz kadınlar
İstanbul Sözleşmesinden Vazgeçmiyoruz!

İstanbul Sözleşmesi Yaşatır!

"hekimlerin gücü, hekimlerle güçlü"

www.ato.org.tr

